

# ทุกข์เพราะมี

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๘

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจ ฟังธรรมนะ เราจะฟังธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญญาธิการมามหาศาลถึงมาตรัสรู้ธรรมได้ แต่เราเป็นสาวก-สาวณะอยู่กับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วใกล้เกลือกินด่าง ไม่สนใจใจ ไม่สนใจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ไปสนใจธรรมตามกระแสโลก ตามกระแสโลกนะ

โลกนี้พูดจาเป็นธรรมะ เวลาพูดจาเป็นธรรมะเห็นใหม่ “สิ่งนี้เป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้ นี่สิ่งนี้เป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้” คิดว่าเป็นธรรม เป็นธรรมไง แต่มันจะเป็นธรรมไปได้อย่างไร ในเมื่อสิ่งนี้เป็นโลกียปัญญา ปัญญาของโลกียะ โลกียชน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ปฏิญาณตนว่าเป็นพระอรหันต์นะ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าจะเผยแผ่ธรรม “ใครจะรู้ได้ ใครจะรู้ได้” จนทอดธุระนะ แต่ในเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญญาธิการมาเพื่อจะรู้สัตว์ชนสัตว์ สละชีวิตมาตั้งแต่เป็นพระโพธิสัตว์ สละชีวิต สละสมบัติต่างๆ สละทุกอย่างที่เป็นสิ่งที่โลกเขาปรารถนา

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสละมาทุกภพทุกชาติใจ จนชาติสุดท้ายเป็นพระเวสสันดร สละแม่แต่คู่ครอง สละภรรยา สละลูก สละทุกอย่างเลย เพราะปรารถนาพระโพธิญาณ นี่คือน้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ จะต้องสละจนขนาดนั้น ถึงจะตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระปัจเจกพุทธเจ้าก็ต้องสร้างบุญญาธิการเหมือนกัน แต่ไม่สละขนาดนั้น แต่เวลาสำเร็จเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เห็นใหม่บุญญาธิการไม่เหมือนกัน ไม่เหมือนกันเพราะว่าความกว้างขวางของการสละนั้น

สิ่งที่สละออก ในเมื่อมีเหตุ สิ่งที่เป็นเหตุ ผลมันจะเกิดขึ้นมา เหตุของผู้ที่สร้างเหตุมาเพื่อเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างหนึ่ง เหตุของเรานะ เราทำบุญกุศลของเรา เราก็มียุทธของเรา เหตุของเราเป็นสาวกะ-สาวกผู้ไต่ยินไต่ฟัง ถ้าผู้ไต่ยินไต่ฟัง นี้ทุกข์ “ทุกข์เพราะมี” เวลาเราทุกข์เพราะมีนะ

เวลาเราปรารถนา กัน เราอดคัดขาดแคลน คนเกิดมาทุกข์ยากเข็ญใจ นี้ทุกข์เพราะไม่มี สิ่งนี้ว่าเพราะไม่มี ไม่มีเห็นใหม่ ต้องแสวงหา ต้องพยายามรักษาตัวเอง พยายามขึ้นมาเพื่อจะไม่ให้ทุกข์ไม่ให้ยากเห็นใหม่ ทุกข์เพราะไม่มี แต่ถ้าคนมันมีศรีสุข ทุกข์เพราะมีนะ มี มีเพราะหาสมบัติได้ มีสมบัติ มีข้าวของเงินทองมหาศาลเลย แต่ความทุกข์ก็มีไป ความทุกข์มี มีแล้วทุกอย่างไปแสวงหาจากข้างนอก นี่ธรรมชาติของโลกเขาเป็นแบบนี้ไง

เราไปฟังธรรมของโลกนะ โลกเห็นใหม่ โลภียธรรม สิ่งที่เป็นโลภียธรรมเพราะมันเป็นความอยาก มันอยาก อย่างนั้นนะ แล้วเราเข้าไปไม่ถึงโลกุตตรธรรม ถ้าเราไม่ถึงโลกุตตรธรรม เราจะประพฤติปฏิบัติอย่างไรละ เราจะสร้างมรรคของเราอย่างไร ถ้าเราจะสร้างมรรคของเราขึ้นมา เราจะต้องเชื่อใจ มีศรัทธาความเชื่อ ถ้าไม่มีศรัทธาความเชื่อ การกระทำของเรามันจะลุ่มๆ ดอนๆ ใจ

ธรรมนะ เดี่ยวนี้ทำตามกระแสโลก ทำแล้วต้องมีการแลกเปลี่ยน ถ้าสละออกไปจะได้อย่างไร ทำบุญต้องได้บุญ เราทำบุญมหาศาลเลย ทำไมเราทุกข์ยากขนาดนี้...นี่ทำโดยกิเลสตัณหา ความทะยานอยาก ตัณหาความทะยานอยากโดยกิเลสนะ กิเลสมันมีอำนาจในหัวใจ แล้วมันก็สร้างสมบุญญาธิการของมัน บุญญาธิการ

บุญญาธิการอย่างไร? เพราะมันครอบงำสัตว์โลกใจ มันครอบงำหัวใจทุกดวงใจไว้ในอำนาจของมัน แล้วมันก็อ้างธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ทำบุญแล้วต้องได้บุญ ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว” นี่ก็ทำดีมหาศาลเลย ดีโดยกิเลสตัณหาความทะยานอยากใจ มันอ้างอิง มันอ้างอิงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันธรรมนี้ธรรมโดยไม่บริสุทธิ์เห็นใหม่

“ปฏิกาคห” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก การสละทาน ผู้ให้ให้ด้วยความบริสุทธิ์ สิ่งที่จะให้ เราหามาด้วยความบริสุทธิ์ เวลาให้แล้ว นี่ให้แล้ว ปฏิกาคห ผู้รับรับด้วยความบริสุทธิ์ ใช้สอยด้วยความบริสุทธิ์ สิ่งที่ปฏิกาคหอย่างนี้มันจะเป็นบุญกุศลมาก

นี่ให้ให้เพราะอยากใจ ให้เพราะอยากมีความสุข อยากมาก ก็เลศค้นหาความทะยานอยาก มีอำนาจเหนือกว่า ในเมื่อมีอำนาจเหนือกว่า ทำสิ่งนั้นไป เราบริจาคทานขึ้นมา เราทำบุญกุศลของเราขึ้นมา แต่มันไปต้องการไว้แล้ว มันเป็นเรื่องกิเลสค้นหาความทะยานอยากออกนอกหน้าไปก่อน นี่มันแข่งหน้าไปแล้ว แล้วมันสร้างความคิดของเราขึ้นมาแล้วก็ทำ นี่หวังใจ หวังแล้วไม่สมหวัง

แต่ถ้าเราทำดีเพื่อดี เราทำดีของเรา เราสร้างสมบุญญานิกรรมมา เราปรารถนาเป็นสาวก-สาวกผู้ไฉนได้ฟังขึ้นมา ถ้าเรามีบุญกุศลอย่างนี้ เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะย้อนกลับเข้ามาในเรื่องการชำระกิเลสสิ่งนี้ สิ่งนี้ต่างหาก มันถึงว่าเป็นความมีใจ มีคือมีหัวใจ มีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มีทุกอย่างในหัวใจ แต่เราไม่เห็น เราไปปรารถนาแต่สิ่งเรื่องภายนอก เราปรารถนาความสมความปรารถนา เราคิดของเราโดยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันคิดของมันอย่างนั้นใจ แล้วจะไม่สมหวัง ไม่มีใครสมหวังเลย เพราะมันเป็นสมุทัย

สิ่งที่เป็นสมุทัย ค้นหาความทะยานอยากมันทำให้หัวใจนี้เป็นทุกข์ มันเป็นเรื่องของอวิชชา มันเป็นความไม่จริง สิ่งที่ไม่จริงเห็นใหม่ เราเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ เราจะอยู่ค่าฟ้า เป็นไปไม่ได้ สิ่งที่อยู่ค่าฟ้าเป็นไปไม่ได้ แล้วโอกาสของเราในการประพฤติปฏิบัติ เราศรัทธา มีความเชื่อมีความศรัทธาขึ้นมา ความศรัทธาขึ้นมา ถ้าศรัทธาของเราเฉยๆ แล้วไม่มีครูไม่มีอาจารย์

ธรรมมีอยู่ หลวงปู่มั่นท่านพยายามค้นคว้าสิ่งนี้ขึ้นมาเพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระไตรปิฎกมีอยู่เต็มตู้ ที่ไหนก็มี วัดไหนก็มี พระไตรปิฎกมีอยู่ แล้วคนค้นคว้า ค้นคว้าอย่างไรล่ะ ศึกษาขนาดไหน มันก็เป็นโลกียะ เป็นโลกียะไปทั้งหมด มีแต่ความลึกลับสงสัยนะ

เวลาเราเรียนปริยัติกัน เราเรียนจบขนาดไหน มันจะชำระกิเลสได้ไหมล่ะ ทำไมมันลึกลับ สงสัยล่ะ ถ้ามันลึกลับสงสัย นรกสวรรค์มีหรือไม่มีมันก็ยังสงสัยเลย แล้วยังที่ว่าตายแล้วจะไปไหน เกิดนี้มาจากไหน มันจะมีแต่ความลึกลับสงสัย นี่อ่านธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิเคราะห์ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กิเลสมันก็พาใช้

ทุกข์เพราะมีใจ มันมีหัวใจนะ มันมีกิเลสนะ แต่เวลาไปศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็แอบอ้างทั้งหมดนะ พอมันแอบอ้างทั้งหมด มันก็ออกไปแสวงหาทางโลก แสวงหาทุกอย่างที่เป็นผลประโยชน์ของการศึกษาทางวิชาการนี้ ถ้าวิชาการนี้มีขนาดไหน มันแสวงหาเพื่อผลประโยชน์ของมันใจ มันไม่เห็นตัวมันเองนะ ตัวมันเองนี่เพราะมีกิเลสในหัวใจ แต่กิเลสในหัวใจมันปกปิดไว้ เพราะมันเป็นนามธรรม

แต่ในเมื่อเราเรียนธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแสวงหาผลประโยชน์ใจ เรารู้ธรรม เราศึกษาธรรม แล้วเรากิริยาในการสงบเสถียรขนาดไหนมันก็รักษากิริยาอันนั้นเอาไว้...นี่มันเป็นรูปแบบใจ

แต่ในเรื่องการแสวงหา แสวงหาเพื่อใคร แสวงหาเพื่อใหญ่โตเห็นใหม่ ความเป็นใหญ่ของเรา ความมีอำนาจวาสนาของเรา มีอำนาจบาตรใหญ่ใจ ถ้ามันแสวงหาอำนาจ แสวงหายศถาบรรดาศักดิ์ สิ่งนี้มันออกไปแสวงหาข้างนอก ถ้าแสวงหาข้างนอก นี่ทุกข์เพราะมี มี มีเพราะมีกิเลสในหัวใจ แต่มันไม่สนใจอันนั้น แต่มันไปเอาสิ่งที่เป็นเห็นใหม่ โลกธรรม ๘ ในเมื่อมีสรรเสริญ มันก็ต้องมีนิินทา มีลาภมันก็เสื่อมลาภ นี่ไปเอาสิ่งออก สิ่งข้างนอกใจ ไปหาลาภหาสักการะต่างๆ ถ้าหาลาภหาสักการะต่างๆ นี่มันออกไปเรื่องของโลก มันไปเอาเรื่องของโลก ธรรมะสอนอย่างนั้นหรือ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านให้สละนะ สละทุกอย่างในสิ่งที่เราศรัทธา เรามีความเชื่อ สละสถานะของโลก เราออกเป็นนักรบ เราบวช เราสละเรื่องของโลกทั้งหมดเลย สิ่งที่เป็นเรื่องของโลกนะ สิทธิ สิ่งที่ไม่ผิดกฎหมาย ผู้มีศีล ๕ นี่มีคู่ครอง สิ่งที่เป็นไม่ผิดศีล ๕ สิ่งนี้ไม่ผิดหรอก แต่เราสละมาเป็นพรหมจรรย์ใจ เนกขัมมบารมี ในเมื่อเราสละออกมาเป็นเนกขัมมบารมี ถ้าเราซื่อสัตย์กับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะไม่ทำความผิดพลาดไปจากการกระทำของเรา

แต่ในเมื่อกิเลสค้นหาความทะยานอยากมันก็มีความขบเคลื่อนในหัวใจ มันมีอยู่แต่เรามองไม่เห็นใจ แล้วสิ่งนี้มันก็ปกปิดตัวมันเองไว้ แล้วมันก็ไปแสวงหาแต่เรื่องภายนอก มันมีแต่หน้าฉากใจ นี่โลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ แสวงหากันสภาวะแบบนั้น สิ่งนี้เป็นเรื่องของกิเลสค้นหาความทะยานอยากนะ ถ้ากิเลสค้นหาความทะยานอยาก ในเรื่องของนักบวช ในเรื่องของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ

แต่ในเรื่องของโลกละ เขาแสวงหาของเขาสิ่งนั้น มันก็อยู่ที่อำนาจวาสนาของคน คนเราเกิดมามีบุญกุศลเกิดมา สิ่งนี้มันจะมีอำนาจความสะดวกให้มันขึ้นมา เพราะสิ่งที่เขาสร้างของเขา มา สิ่งนี้เขาได้กระทำของเขามาแล้ว นี่เวลาพระโพธิสัตว์เกิด พระโพธิสัตว์เกิดขึ้นมา สิ่งต่างๆ อำนาจความสะดวก แล้วสร้างสมบุญญานิกการเพราะอะไร เพราะท่านสละทานมาตลอด สิ่งที่ให้ผลมาใน ในเมื่อมีการกระทำมา เหตุมันพร้อมมาแล้ว เวลาเกิดขึ้นมา สิ่งที่มีอำนาจความสะดวก มันก็เป็นไปตามแต่อำนาจของพระโพธิสัตว์

แต่ในเมื่อคนทุกข์คนเจ็บใจเกิดละ สิ่งทีคนทุกข์คนเจ็บใจเกิดขึ้นมา สิ่งนี้จะขาดแคลน ความขาดแคลนของปัจจัยเครื่องอาศัยมันก็ให้ผลเป็นทุกข์ ทุกข์เกิดจากใครละ? ทุกข์เกิดจากการกระทำของใจดวงนั้น สิ่งทีใจดวงนั้นมีกิเลสตัณหาความทะยานอยากอยู่ มันสร้างบุญสร้างกุศลของมันขึ้นมา มันก็มีบุญกุศล มันก็แสวงหาในเรื่อง...

สิ่งที่พาเกิด บุญพาเกิดจะมีความสุขความสบายของใจดวงนั้น บาปพาเกิด สิ่งทีบาปพาเกิด บุญพาเกิด บาปพาเกิด แต่เกิดเป็นมนุษย์เหมือนกัน ในเมื่อเกิดเป็นมนุษย์เหมือนกัน มีสถานะเหมือนกัน เวลาประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดแล้ว พระอรหันต์ก็ยังไม่เหมือนกันเลย พระอรหันต์ พระสีวลีมีบุญมหาศาลเลย มีทานได้ทำไว้ สิ่งนี้ร่ำรวยเรื่องสิ่งต่างๆ แต่ในเมื่อความเป็นภาระรุงรังใจ พระสีวลีก็ไม่คิดในสิ่งนั้น เพราะท่านเป็นพระอรหันต์ใจ สิ่งทีพระอรหันต์คือว่ามันไม่คิดเรื่องปัจจัยเครื่องอาศัยทั้งหมด สิ่งทีได้มามันก็ผ่านไป พระอรหันต์มีกิเลสมีความยึดมั่นถือมั่น เป็นไปไม่ได้ มีความต้องการสิ่งต่างๆ เป็นไปไม่ได้ แต่สิ่งนี้เป็นเพราะท่านสร้างสมบุญญานิกการมา

พระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลทุกข์จนเจ็บใจก็มี อยู่ในป่าในเขา ดูอย่างพระอัญญาโกณฑัญญะสิ สำเร็จเป็นพระอรหันต์ เป็นสาวกองค์แรกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพีใหญ่ แต่อยู่ในป่าตลอดชีวิตนะ อยู่ในป่า ใช้สิ่งทีว่าเป็นผ้าข้อมสืหินอยู่ในป่า แต่ทำไมมีความสุข ละ นี้ก็มีความสุขเหมือนกัน ในเมื่อเป็นพระอรหันต์แล้วมีความสุขเหมือนกัน

เพราะหัวใจนี้มันเป็นวิมุตติสุข มันไม่ติดสุข ติดสิ่งต่างๆ ทีเราตีความกันหรือ

แต่ในเมื่อเรามีของเราใจ ทุกข์มี “ทุกข์เพราะมี” มันมีกิเลสตัณหาความทะยานอยาก แต่เราก็ตีความของเรา เราเข้าใจว่ากิริยาอย่างนี้ ความเป็นไปอย่างนี้ เขาจะศรัทธาเราอย่างนี้ นี่มันไปหาแต่รูปแบบภายนอกใจ แล้วก็หามาเพื่ออะไร? เพื่อบำรุงบำเรอกิเลสตัณหาความทะยานอยากให้มัน

มีอำนาจอยู่ในหัวใจนะ มันคิดค้นอยู่ในหัวใจ แต่เรื่องหน้าจากนี้มีความสงบเสงี่ยมมาก สิ่งนี้ไป แสวงจากภายนอกเพราะอะไร เพราะกิเลสจากภายในเราไม่เห็นมัน

เราไม่เข้าใจมัน แต่เรามีสมุทัย มีต้นหาคความทะยานอยาก มีกิเลส มีต้นหาคความทะยานอยาก แล้วเราศึกษาธรรม เอาสิ่งนี้มาบังหน้า บังหน้าให้กิเลสมันออกหาเหยื่อ ออกหาเหยื่อเพื่อมัน ใจ นี่สร้างสิ่งนี้ขึ้นมา สร้างเป็นบาปอกุศลขึ้นมาให้กับใจดวงนั้น ทั้งๆ ที่เป็นภิกษุนะ ทั้งๆ ที่เป็นนักรบนะ นักรบแต่ไม่เคยออกรบเลย นักรบนะ

เวลาทหารเขาฝึกซ้อมกัน เขาฝึกซ้อมในวิชาการของเขา คนที่ฝึกซ้อมวิชาการของเขา เขาฝึกซ้อม เขาต้องเรียนทฤษฎีก่อน แล้วเขาพยายามฝึกซ้อมของเขา รบ ไม่เคยออกรบ ไม่เคยไปเจอข้าศึก แต่มีการฝึกซ้อม ซ้อมขนาดไหนก็แล้วแต่ สิ่งนี้เป็นสมมุติใจ เราเป็นข้าศึกสมมุติ สถานการณ์สมมุติ แล้วเราก็สร้างของเราสมมุติขึ้นมา นี่มันขยันฝึกซ้อม มันไม่เคยเจอ ไม่เคยออกรบ ไม่เคยเจอข้าศึกโดยความเป็นจริง

แต่ในเมื่อเราออกปฏิบัติ สิ่งที้ออกปฏิบัติ เหมือนกับกองทัพนั้นออกต่อสู้กับข้าศึก ถ้าพลาดเป็นการเสียชีวิตนะ ชีวิตนี้อยู่กับกระสุนนัดเดียว ถ้ากระสุนเขายังมาถึงอวัยวะสำคัญของเรา เราจะต้องตายทันทีเลย สิ่งนี้มันถึงทำให้มีการเครียด ทำให้มีการที่เราต้องพยายามเอาตัวรอดให้ได้ เราเข้าไปสถานการณ์อย่างนั้น มันจะตึงเครียดมาก

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราเป็นนักรบ แต่เราไม่เคยค้นหาความเป็นไปของใจ เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็เหมือนกับนักรบที่ซ้อมอยู่อย่างนั้นนะ แล้วก็จินตนาการ ข้าศึกสมมุติก็วางกันไปอย่างนั้นนะ ทำเป็นอย่างนั้น ให้หัวใจมันอยู่กับกิเลสต้นหาคความทะยานอยาก สิ่งที้ออกปฏิบัติต้นหาคความทะยานอยากมันก็ไปพอกพูนจากภายในใจ สิ่งที้อยู่ในมันก็ยึดมันถือนั่น

วางแผน วางเกมกันเพื่อตัวตนใจ เพื่อเราทั้งหมดเห็นไหม เพื่อเรา เพื่อความเป็นไปของกิเลสต้นหาคความทะยานอยาก นี่ไม่เห็นจากภายใน ถ้ายังทุกข์เพราะมี ถ้ายังมีกิเลสต้นหาคความทะยานอยากอยู่ที่นี่ มันจะมีความทุกข์ไปตลอด แต่ทุกข์อย่างหยาบ ทุกข์อย่างละเอียดใจ โลกเขาทุกข์เพราะเขาขาดแคลนนะ สิ่งที้ออกปฏิบัติเพราะเป็นบุญเป็นกรรมของเขา คนที่เจ้อจางกันได้ เขาก็เจ้อจาง เขาก็รักษากันได้ เขาก็พยายามช่วยเหลือเจ้อจางกัน

สิ่งที่ช่วยเหลือเจือจางกันเห็นใหม่ โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ” ในหัวใจเราก็พร่องอยู่ สิ่งนี้พร่องอยู่เพราะอะไร เพราะมันเวียนไปในวัฏฏะไง โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ ถ้าคนเกิดมาแล้วนี่เขาเจือจางกัน เขาทำกัน เพราะมันเป็นเรื่องการบุญกุศลไง เขาได้สร้างสละทานของเขา เขาได้สร้างบุญกุศลของเขา เพราะเราเกิดมาเพื่อสร้างสมบุญญาธิการนะ เราเกิดมาเพื่อสร้างบารมีไง

ถ้าเราสร้างบารมี คนเกิดมาก็สร้างบารมี คนนี้เป็นคนดี ถ้าเป็นคนดี ทำดีเพื่อดี สะสมไป ถ้าไม่ถึงที่สุด เราก็ให้เกิดในบุญกุศลพาเกิด แต่ถ้าถึงที่สุด ถ้าเราทำคุณงามความดีขนาดไหนมันจะย้อนกลับมาที่ใจนะ ถ้าใจเรามีครูบาอาจารย์คอยชี้หน้าด้วย สิ่งที่สละออกไปมันเหมือนกับเราจะปั่นโองปั่นไห ถ้าเรานวดดินของเรา เราพยายามหมักดินของเรา โดยให้น้ำแช่ดิน ให้น้ำมันนุ่มมันอ่อน แล้วเราพยายามนวดดินของเราให้ควรแก่การงาน มันจะปั่นโองปั่นไหขึ้นมาเป็นสมบัติของมันได้

นี่ก็เหมือนกัน เราสละทาน หัวใจมันเริ่มอ่อน มันเริ่มอ่อน เราจะนวดใจของเราเพื่อถ้าเราสละทาน แล้วเรามีความมุ่งหมาย เรามีความอยากออกประพฤติปฏิบัติ ออกประพฤติปฏิบัติ ในเมื่อเราปฏิบัติอยู่ที่บ้านก็ได้ อยู่ที่ไหนก็ได้ โคนไม้ที่ไหนก็ได้ นี่เป็นการปฏิบัติที่ไหนก็ได้ แต่ว่าออกอย่างไรล่ะ ออก ออกเพราะมันออกจากกิเลสไง

ถ้ามันจะออกจากกิเลสนะ กิเลสต้นหาคความทะยานอยากมันไม่ต้องการให้สิ่งนี้เกิดขึ้นมาให้ได้นะ นี่เราเข้าใจว่าการประพฤติปฏิบัติทำที่ไหนก็ได้ เรามีหัวใจนะ เรามีร่างกาย เราเดินไปไหน เราทำอะไร เรามีใจกับกายนี้ไปพร้อมกัน แต่ในการประพฤติปฏิบัติ มันฝัดวันประกันพรุ่ง กิเลสมันร้ายขนาดนั้นไง มันฝัดวันประกันพรุ่ง

มันบอกว่า “สิ่งนี้เป็นหน้าที่ของนักบวช สิ่งนี้เป็นของผู้ที่จรรโลงศาสนา เรายังพอมีชีวิตอยู่ เราควรจะมีความสุขความสบายพอสมควร ทำไมต้องทรมานตนล่ะ ทำไมต้องมาทำให้ตนเดือดร้อน เราควรจะอยู่ของเราสบายๆ” นี่กิเลสมันมีช่องทางออกตลอดไป

ถึงบอก ต้องออกจากกิเลสไง ถ้าเราออกจากกิเลส เราจะไม่เชื่อมัน เราจะมีเหตุผลโต้แย้งกับกิเลสในหัวใจของเรา ถ้าเราไม่มีเหตุผลโต้แย้งกับกิเลสของเรา นี่กรรมะไม่เกิดไง ถ้ากรรมจะเกิด มันเกิดจากความคิดของเรานี้ไง นี่กรรม เวลาเราศึกษาธรรมขององค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแบบนักรบที่เขาฝึกซ้อมกันอยู่ เขาไปศึกษาธรรมขององค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วจำ

มา แล้วก็ซ่อมรบ แล้วก็สร้างภาพว่า “ฉันเป็นนักรบ ฉันเป็นนักรบ” แต่ไม่เคยเห็นกิเลส ไม่เคยเห็น  
 ตัณหาความทะยานอยากของตัวเอง เห็นแต่การแสวงหาผลประโยชน์ให้กับกิเลสตัณหาความ  
 ทะยานอยาก ให้มันพองตัวขึ้นมา

แต่เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้แต่เรามีความคิด จุกคิดว่า เรานี้  
 เกิดมาทำไม ชีวิตนี้มีความสุข แล้วสุขที่เราเกิดมาเพราะเรามีบุญกุศล เรามีบุญกุศล เราสร้างสม  
 ขึ้นมา ถึงได้เกิดเป็นมนุษย์ เพราะเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์สมบัตินี้เป็นอริยทรัพย์ อริยทรัพย์นะ

ถ้าเราไม่เกิดเป็นมนุษย์ จิตนี้โดยธรรมชาติของมัน มันต้องเกิดโดยธรรมชาติของมัน มัน  
 อยู่โดยโดดเดี่ยวของมันไม่ได้เพราะมันมีอวิชชา มันมีกิเลสตัณหาความทะยานอยาก มัน  
 ขยับเคลื่อน ขยับดันมันตลอด มันขยับดันไปนะ ขยับดันมาให้เกิดเป็นมนุษย์ เราก็ใช้ชีวิตมนุษย์ชีวิต  
 หนึ่ง คนอายุยืน คนอายุสั้นอยู่ที่ผลบุญผลกรรมไง หหมดถึงอายุหมดกรรมเห็นไหม หหมดเวรหมด  
 กรรม เราก็ต้องเปลี่ยนสถานะ แรงขับของอวิชชา มันจะขยับใจดวงนี้ไปตลอดไป

ในเมื่อมันมีแรงขับอยู่ สภาวะแบบนั้น จิตนี้มันต้องเกิดตลอดไป สิ่งที่มันเกิดตลอดไป เรา  
 เกิดมาเพื่ออะไรล่ะ ถ้าเราเกิดมา เราเกิดมาเพื่อประพฤติปฏิบัติ การสละทานที่สูงที่สุด ในทางโลก  
 เรา นี้ให้ธรรมเป็นทาน แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนพระอานนท์ ตั้งแต่องค์สมเด็จพระ  
 พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานนะ ให้อานนท์บอกกับบริษัท ๔ ให้ปฏิบัติบูชา องค์สมเด็จพระ  
 พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นห่วง ต้องการให้เราเข้าถึงธรรม ให้ได้ลิ้มรสของธรรม

ในการสละทานเราก็มีความสุข เรามี เรายื่นจากมือของเราไปให้ของผู้ใดที่ได้รับผลทาน  
 ของเรา เขาก็มีความสุข เราก็มีความสุข นี่คือผลของทาน แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าจิต  
 เราสงบขึ้นมา สิ่งนี้ต่างหากรสของธรรม “รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง” ถ้าเราได้สัมผัส เราได้  
 ลิ้มรสอันนี้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกว่า “อานนท์ บอกบริษัท ๔ นะ บอกว่า องค์  
 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขอให้ปฏิบัติบูชา” ปฏิบัติบูชานะ ถ้าเราปฏิบัติบูชา เราไม่ได้เข้าถึงรส  
 อันนั้น เราก็ได้สร้างบุญกุศล บุญกุศลเพราะเราได้ปฏิบัติ เราได้ปฏิบัติ คือพยายามதாகถาง เรา  
 พยายามเปิดช่องทาง เปิดโอกาสให้กับใจของเรา ถ้าจิตใจของเรามีโอกาส ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ  
 เราไปสร้างสมบุญญานิกายไป สร้างสมบุญญานิกาย นี่พระโพธิสัตว์สละมาทุกอย่างก็สละมาเพื่อ  
 เหตุนี้ เหตุนี้เพื่อต้องการ ต้องตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า



แต่เราสละขึ้นมาให้เป็นจริตเป็นนิสัย ถ้ามีจริตมีนิสัยมันจะมีช่องทางไง มันมีการประพฤติปฏิบัติ อย่างที่ว่านี้ เราเกิดมาทำไม เราจะหาทางออกจากกิเลส เราจะมีความฉุกฉืดขึ้นมาได้อย่างไร ถ้าเรามีความฉุกฉืดขึ้นมา เรามีความฉุกฉืด นี่ปัญญาของเราเกิด ปัญญานี้เป็นปัญญาธรรม ธรรมเกิด ธรรมสภาวธรรมที่เกิด เกิดจากใจของเรา ถ้าเรามีความคิดโต้แย้ง โต้แย้งกับอวิชา โต้แย้งกับกิเลสค้นหาความทะยานอยากที่มันครอบคลุมใจอยู่

มันจะครอบคลุมใจอยู่ แล้วมันจะมีเหตุมีผล จะดึงให้ใจนี้เป็นฐานเป็นที่อยู่อาศัยของกิเลสนี้ กิเลสนี้ ความขบขันของมัน ใจดวงนี้มีอยู่โดยธรรมชาติของมัน มันต้องขบเคลื่อนไปโดยธรรมชาติของมัน สถานะไหน สถานะของสัตว์ สถานะของมนุษย์ สถานะของอินทร์ ของพรหม ต่างๆ มันจะมีสถานะของมันอยู่ อวิชามันจะครอบคลุมตลอดไป

แล้วสิ่งที่เราเป็นมนุษย์ เรามีความคิดของเรา เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กิเลสมันมีอยู่ในหัวใจนะ มันถึงบิดเบือนใจ เอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นวิชาการ เป็นสิ่งที่แสวงหาอำนาจ แสวงหาลาภ แสวงหาสิ่งต่างๆ ขึ้นมา เพื่อปรนเปรอให้กิเลสมันมีอำนาจบาตรใหญ่ขึ้นมา

แต่เราเป็นสาวก-สาวกะ เราเป็นลูกศิษย์ของครูบาอาจารย์ของเราขึ้นมา เราจะมีหัวใจของเราคิดหาทางออกใจ เราจะไม่หาสิ่งนั้นมาพอกพูนกิเลสให้มันมีค้นหาความทะยานอยาก เราถึงว่าออกปฏิบัติบูชา นักรบจะออกสู้กับข้าศึก นักรบไม่ใช่ซ้อมรบ ซ้อมแล้วสร้างภาพว่าตัวเองเป็นนักรบไป เราเป็นนักรบ เราต้องออกพร้อมข้าศึก เราถึงต้องมีความฉุกฉืด นี่ธรรมเกิด

ถ้าธรรมเกิดขึ้นมาสภาวะแบบนี้ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๑ เพราะเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราประพฤติปฏิบัติจนเป็นความเป็นปัญญาของเราไป ถ้ามีธรรมขึ้นมา เกิดขึ้นมาอย่างนี้ เราจะมีความจริงใจ มีความต้องการประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติเราหาทางออกของเราได้ จะ ๕ นาที ๑๐ นาทีก็แล้วแต่ เราจะนั่งภาวนาของเรา เราจะเดินจงกรมของเรา เราจะทำของเราให้เป็นธรรมเกิดขึ้นมาจากในหัวใจไป

ถ้าธรรมเกิดขึ้นมาในหัวใจ ความสงบเกิดขึ้นนะ

ถ้าไม่มีความสงบเกิดขึ้น เราจะไม่เห็นความเป็นไปของจิต เราจะไม่เห็นความเป็นไปของเราเลย เราจะใช้ปัญญาขนาดไหนก็แล้วแต่ มันสงบเข้ามา มันปล่อยวางเข้ามา สิ่งนี้มันมีนะ จิตนี้มี

ถ้าจิตไม่มี เอาอะไรมาเกิด ถ้าจิตไม่มี ความเป็นไปของนามธรรมไม่มี ปฏิสนธินี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกแล้ว การเกิด ๔ อย่างของจิต เกิดในใจ เกิดในครรภ์ เกิดในน้ำครำ เกิดเป็นโอบปาดิกะ นี่อาการของจิตที่มันแปรสภาพไป มันจะต้องเกิดใน ๔ อย่างนี้ เกิดในครรภ์ของมารดา ไครพาไปเกิดละ จิตเกิดในใจ เกิดในครรภ์ เกิดในน้ำครำ ในน้ำครำ สัตว์มันเกิดของมัน สภาวะจิตที่มันพลิกไปใจ มันมีของมัน แต่เราไม่เคยเห็นมัน

“ทุกข์เพราะมี” สิ่งนี้มี มันถึงจับเคลื่อน สิ่งที่มีมันถึงจับเคลื่อนไป แล้วเวลาเราประพฤติปฏิบัติ เราพิจารณาของเรา มันปล่อยวางเข้ามา แล้วว่า สิ่งนี้ไม่มี มันว่างหมด มันว่างหมด

สิ่งที่ว่าไม่มีนี่มันความหลงนะ ถ้าเราหลงของเรา เราประพฤติปฏิบัติ เราหลงทางของเรา เราเข้าใจว่าเป็นธรรม สิ่งที่เป็นธรรมมันมีอาการของมัน มันเป็นธรรมได้อย่างไร นี่สภาวะ

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ไม่ได้อยู่บนต้นไม้ ไม่ได้อยู่ในภูเขา ไม่ได้อยู่ในสิ่งใดๆ”

แล้วนี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อหัวใจมันปล่อยวาง มันสิ่งนี้ เราทำให้สิ่งที่เป็นภษณะที่จะใส่ธรรม ให้มันเป็นแก้วตดอันหนึ่งหรือ ในเมื่อไม่มีสติสัมปชัญญะมันก็ว่างๆ ของมัน สภาวะแบบนั้น สิ่งที่ว่างๆ สภาวะแบบนี้ สิ่งที่มีอยู่นะ ทุกข์เพราะมี มันต้องมีความทุกข์แน่นอน สพุเพ ฐมฺมา อนตฺตา สภาวธรรมมันต้องเสื่อมสภาพโดยธรรมดาของมัน มันเป็นอนิจจัง สิ่งที่เป็นอนิจจัง แล้วสภาวะที่เราปฏิบัติ เราเห็นว่าสิ่งนั้น สิ่งต่างๆ เป็นอนัตตา มันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ว่า สิ่งนี้เป็นอนัตตา สภาวะนี้เป็นอนัตตา...มันเทียบเคียงใจ เหมือนกับว่านักรบซ้อมรบไปซ้อมสภาวะแบบนี้ แต่มันไม่เคยเจอข้าศึก ในเมื่อมันไม่เคยเจอข้าศึก มันถึงไม่เห็นตัวของจิต

ถ้ามันจะเห็นตัวของจิต มันจะสงบ เราต้องกำหนดขนาดไหนก็แล้วแต่ เริ่มต้นตั้งแต่เรามีศรัทธาความเชื่อ แล้วเรากำหนดพุทฺโธฯ ศรัทธาจริตนะ ถ้าศรัทธาจริต เราจะมิศรัทธามีความเชื่อของเรา ความเชื่อของเรามันตั้งมันขึ้นมา มันกำหนดของมันขึ้นมา มันจะเวาขนาดไหน เราตั้งพุทฺโธ สติพร้อมไป ความคิดจะแยบออกไป เราก็ดึงกลับมา เริ่มต้นใหม่ เริ่มต้นใหม่ตลอดไป นี่เริ่มต้นจากการก้าวเดิน

ถ้าเราจะก้าวเดินนะ เราจะประพฤติปฏิบัติ เราต้องนับตั้งแต่ก้าวที่หนึ่งออกไป ๑

๒. ในเมื่อการประพฤติปฏิบัติ ต้องปฏิบัติจากปุถุชนเรานี้แหละ ปฏิบัติจากจิตของเราที่เป็นปุถุชน เป็นคนที่หนาคด้วยกิเลสนี้แหละ เราจะว่าเราประพฤติปฏิบัติ เราต้องรอกาล รอเวลา รอให้เรามีความพร้อมก่อน อันนั้นเป็นความคิดของกิเลสนะ

สิ่งที่เรามีความเชื่อ เรามีศรัทธา แล้วเรากำหนดโดยศรัทธาจริต เราจะตั้งมั่นขึ้นมา แล้วกำหนดพุทโธๆ มันจะแวนขนาดไหน เราตั้งสติไว้ ดิ่งกลับมา ถ้าเป็นศรัทธาจริต ถ้าเป็นพุทโธจริต ในเมื่อมันเอาไม่อยู่ สิ่งที่ว่ากำหนดพุทโธนี้เอาไม่อยู่ เราก็ต้องใช้ปัญญา ใช้ปัญญาของเรา ปัญญาใคร่ครวญในสิ่งที่เป็นการคิด ความคิดนี้เป็นอนิจจัง ในสัจจะความจริงเป็นอนิจจังนะ วัตถุสิ่งต่างๆ มันมีอยู่ในโลกนี้ มีอยู่มหาศาลเลย สิ่งใดก็แล้วแต่ แม้แต่สิ่งที่เป็นของเหลว เขายังอุตุส่ำหุ้งขี้ขึ้นมาใช้เป็นประโยชน์ได้

แล้วนี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่มีมันเป็นนามธรรมอยู่ในหัวใจของเรา ถ้าเรามันเป็นปัญญา มันเป็นความคิด มันก็มีของมันโดยธรรมชาติของมัน มันเกิดดับ สิ่งที่มีมันเกิดดับโดยธรรมชาติของมัน เพราะสถานะของมนุษย์ สถานะของสัตว์โลก มันต้องมีการสื่อความหมาย นี่ภาษาสากล ภาษาสากล ภาษาของความรู้สึก สิ่งที่เป็นความรู้สึก จะเป็นภาษาสมมุติขนาดไหนก็แล้วแต่ สิ่งที่มีสมมุติขึ้นมา สมมุติเป็นภาษาสมมุติ แต่ความเป็นจริงมันเป็นสากล ความรู้สึกสุข ความรู้สึกทุกข์ มันก็เป็นสากล ความรู้สึกฟุ้งซ่าน ความสงบมันก็เป็นสากล

สิ่งที่มันเป็นสากล เราถึงใช้ปัญญาของเราใคร่ครวญสิ่งนี้ ถ้ามันใคร่ครวญเข้าไปสิ่งนี้ สิ่งนี้จะปล่อยวางเข้ามาๆ ถ้ามีสติ มีสติมีความควบคุมอยู่ มันจะเห็นความปล่อยวางของมัน แล้วมันจะมีสิ่งที่กำหนดขึ้นมา นี่มันมี จิตนี้มี ความรู้สึกนี้มี สิ่งที่มี ถ้ามีสติขึ้นไปควบคุมมัน มันจะจับต้องสิ่งนี้ได้ ถ้าเราจับต้องสิ่งนี้ไม่ได้ การประพฤติปฏิบัติที่มีความเข้าใจผิด เป็นโลกียะ เป็นความคิดของโลก ธรรมของโลกใจ เราเชื่อฟังธรรมของโลก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก นิพพานว่าง ความว่างนี้เป็นความสุขอย่างยิ่ง ความสุขเกิดจากความสงบ จิตนี้สงบเข้ามาแล้วมันจะมีความสุขมาก ความสงบอย่างนี้มันเป็นความสงบ ความสงบโดยธรรมชาติของมัน มันมีอยู่แล้วโดยสภาวะความเป็นจริง

แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าลึกลับมหัศจรรย์กว่านี้อีกมหาศาลเลย เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเรียนกับอาหารดาบส มันก็มีความสุขเหมือนกัน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขณะที่ว่าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ อยู่โคนต้นหว้าก็สงบเหมือนกัน ถ้า

ความสงบตอนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระเจ้าสุทโธทนะออกแรกนาขวัญ นั่งอยู่โคนต้นหว่า กำหนดลมหายใจเข้าออก นี่ก็มีความสงบ

ถ้าความสงบอย่างนี้มันเป็นธรรม ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังต้องเกิดมาเป็นเกิดมาจนต้องเจริญเติบโตขึ้นมาจนมีครอบครัวละ ทำไมไม่สำเร็จเป็นพระอรหันต์ตั้งแต่ตอนที่นั่งอยู่โคนต้นหว่าละ? นั่งอยู่โคนต้นหว่า จิตมันสงบ สิ่งที่เป็นความสงบอย่างนี้ มันเป็นความสงบโดยอำนาจวาสนาไป

แล้วเวลาออกประพฤติปฏิบัติ ไปเรียนกับอาหารดาบส นี่สิ่งนี้ความสงบ ฤทธิชีไพรเขาก็ทำของเขา เขาก็เหาะเหินเดินฟ้าได้ของเขา สิ่งที่เป็นความสงบอย่างนี้ อย่างนี้มันโดยเป็นพื้นฐานไป แต่ปัญญาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องการ มันมีมหาศาลกว่านี้ นี่ขนาดที่ว่าเป็นฤทธิชีไพรนะ

แต่เราประพฤติปฏิบัติของเรา เราก็มองว่า สิ่งนี้มันว่างขึ้นมา สิ่งนี้เป็นธรรมๆ...ทำไมสิ่งนี้ไปติดละ นี่มันมีอยู่ภายในนะ ถ้าสิ่งที่กิเลสตัดหาความทะยานอยากยังมีอยู่ มันยังทุกข์แน่นอน ถึงถ้าจะเป็นทุกข์ ทุกข์อันละเอียดไซ้ใหม่ เพราะเราทำความสงบได้ เรามีสติสัมปชัญญะ มันปล่อยวางจากความฟุ้งซ่านเข้ามาได้ เขาก็ว่าสิ่งนี้เป็นผล นี่เป็นความหลงผิด เป็นความหลงผิด

ถ้าไม่พิจารณาของมันไป เวลามันเสื่อมสภาพออกไป อันนี้จะเป็นความทุกข์มาก แต่ถ้ามีสติ แล้วเราควบคุมสิ่งนี้ได้ๆ มันก็เป็นสิ่งที่ว่า มันเป็นจรตนิสัยไป เหมือนกับว่า ณ อดีตชาติเราเคยเป็นฤทธิชีไพรมา เราเคยประพฤติปฏิบัติมาอย่างนี้ พอจิตมันเข้าไปสงบอย่างนี้ เราเข้าใจว่านี่เป็นธรรมๆ ถ้าหมดอายุขัยอย่างนี้ มันก็ไปจุติบนพรหมเหมือนกัน สิ่งที่เราตายไปแล้ว เห็นสภาวะที่อวิชชา มันยังคุมใจอยู่นี้ มันยังขับคั่นอยู่นี้ ถ้าในเมื่อจิตนี้มันมีอวิชชา มีตัดหาความทะยานอยาก ขับเคลื่อนไปอยู่ เราเข้าใจว่า นี่เป็นนิพพาน มันก็ไม่ใช่เป็นนิพพานสมกับที่เราเข้าใจหรอก มันจะต้องขับเคลื่อนไปตามสภาวะของมัน เพราะมันมี แต่เราไม่มีอำนาจวาสนา เราหา มันไม่เจอใจ เราหา สภาวะจิตไม่เจอ เราหา สภาวะไม่เจอ เพราะอำนาจวาสนาเราไม่มี

แต่ถ้าอำนาจวาสนาเรามี เราจะต้องตั้งสติของเราขึ้นมา สิ่งนี้มันมี มีแน่นอน สติ มหาสติ สติอัตโนมัติจะเกิดขึ้นมาจากการใคร่ครวญของเรา ถ้าเราใคร่ครวญของเราขึ้นมา แม้แต่มีสติ กำหนดจิตเข้ามา มันปล่อยวางเข้ามาขนาดไหน มันปล่อยวางเข้ามาขนาดไหน ปล่อยวางลมหายใจ

กำหนดลมหายใจ จนปล่อยวางลมหายใจ ลมหายใจขาดขนาดไหน สติมันจะพร้อมเข้าไปตลอด มันจะเห็นสภาวะจิตเข้าไปนะ

ตั้งแต่ปล่อย รูป รส กลิ่น เสียง เข้ามา ปล่อยลมหายใจเข้ามา ปล่อยแม้แต่สักแต่ว่ารู้ ความรู้สึก อายตนะ รูป รส กลิ่น เสียง ที่ผ่านจาก ตา หู จมูก ลิ้น กาย เรานั่งสมาธิขึ้นมา เรานั่งทำ ความสงบ ขณะที่มันสงบ เสียงมากกระทบ เรายังปล่อยวางได้ เรายังไม่รับรู้ได้ แล้วมันสงบเข้า มาถึงที่สุด นี่เวลากำหนดรวมขนาดไหนก็แล้วแต่ สติมันจะพร้อมเข้าไป มันเห็นสภาวะจิต มัน สงบลึกขนาดไหน อธิปนาสมาธิมันก็เห็นพร้อมตลอดไป

แล้วมันไม่มีมาจากไหน เพราะเราค้นคว้าไม่เจอ เราไม่เห็นสถานะของเรา เราถึงยกขึ้น วิปัสสนาไม่เป็นไง ถ้าเรายกขึ้นวิปัสสนาไม่ได้

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันนี้ต่างหากถึงจะเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง มันมรรคมันจะเกิด ถ้ามรรคมันจะเกิดมันจะหมุนออกไป ถ้าเราไม่เห็น มรรคอันจะเกิด ไม่มรรคอย่างนี้มันเป็นฤทธิชีไพรัง เป็นความเห็นใจ เป็นความเห็นของเราว่าจิต นี้มันไม่มี มันว่าง มันมีแต่ความสบาย มันมีปล่อยวาง

สิ่งที่มีอยู่ในใจนะ มันยังทุกข์แน่นอน ขณะที่ว่าเราหลงขนาดไหน เวลาตายไปมันต้องเกิด เป็นพรหมแน่นอน มันต้องเกิดเป็นสภาวะแบบนั้น เกิดนะ แต่ถ้ามันเสื่อมโดยที่เรายังไม่ตายละ เวลามันเร่าร้อนนะ เวลาการประพฤติปฏิบัติ ดุติ เราอดนอนผ่อนอาหารนะ เราพยายามควบคุมจิต ของเราขนาดไหนก็แล้วแต่ เวลามันจิตดี สติดี มันก็อยู่ควบคุมได้ เวลาสติเราอ่อนนะ เวลาการ ประพฤติปฏิบัติของเรา เราบกพร่องขึ้นไป มันเสื่อมนะ เวลาจิตเสื่อมมันจะทุกข์มาก

ใครที่ประพฤติปฏิบัติ เวลาจิตเจริญรุ่งเรืองขึ้นมา จะมีความสุขมาก เวลาคนประพฤติ ปฏิบัติดี คนนี้เป็นคนดี ควบคุมใจได้หมดเลย อยู่กับหมู่คณะนี้ก็มี ความเรียบร้อย มีความสำรวม มีความระวัง เพราะอะไร เพราะจิตมันกำลังฟู กำลังขึ้นใจ

แต่เวลาจิตมันเสื่อมนะ มันจะเป็นภาระกับหมู่คณะมหาศาลเลย เพราะอะไร เพราะมันไม่ เอาอะไรสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น มันปล่อยวางทั้งหมด มันไม่เอาอะไรเลย มันปล่อยวางเพราะอะไร มัน ปล่อย ไม่ใช่ปล่อยวางกิเลสนะ มันยึดมันกิเลส มันปล่อยวางธรรมต่างหาก มันออกไปเกล็ดไกล ออกไปสิ่งจากภายนอก เพราะตัวเองก็ทุกข์ใจ นี่สิ่งที่ เป็นทุกข์

ความเป็นไปของหมู่คณะ ถึงต้องเจือจางกัน ต้องช่วยเหลือกัน สิ่งที่จะช่วยเหลือต้องเตือนกัน  
 ใจ สิ่งเตือนกัน สิ่งที่เป็นข้อวัตรปฏิบัติ สิ่งที่เป็นข้อวัตรปฏิบัติเป็นปฏิบัติเครื่องดำเนิน เวลา  
 ปฏิบัติเครื่องดำเนิน เหมือนถนนหนทางใจ ถ้ารถเรามีถนนหนทาง เราจะวิ่งไปบนถนนนั้นได้ ถ้า  
 ไม่มีถนน รถเราก็วิ่งไม่ได้ นี่ถนนก็ไม่มี รถก็ไม่มี ความรู้สึกก็ไม่มี ทั้งๆ ที่มันมี ทั้งๆ ที่มันอยู่ใน  
 หัวใจนี้ มันขับเคลื่อนใจตลอดไป

เพราะสัจจะความจริงอันนี้ใครจะค้านองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ได้ เพราะองค์  
 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาท่านเทศน์ธรรมจักๆ เห็นไหม ธรรมจักๆ นี้กิจจัญญะ กิจจะมันมี  
 สัจจะมันมี กตมันมี ทุกอย่างมันมี แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำลายสิ่งต่างๆ ออกมา  
 ทั้งหมด สิ่งที่ทำลายออกมาทั้งหมด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงประกาศว่าเป็นพระ  
 อรหันต์ขึ้นมา ถึงประกาศตนว่า ตนนี้พ้นจากกิเลส

แต่นี้เราเข้าใจของเรา มันเป็นธรรมของโลกใจ มันเป็นธรรมของสิ่งที่ว่าโลกียะ มันเป็นการ  
 ธรรมดา มันเป็นความเห็นของเรา แต่เพราะเราอ้างธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรา  
 อ้างธรรมนะ มันไม่เป็นความจริง

ถ้ามันเป็นความจริง มันจะเริ่มตั้งแต่ว่า สิ่งนี้มี จิตนี้มี แล้วจิตสงบเข้ามาด้วยสติสัมปชัญญะ  
 สิ่งที่สงบสติสัมปชัญญะเข้ามา มันเริ่มค้นคว้าเข้ามา มันเริ่มตั้งมั่น แล้วอำนาจจิตเรามี เราน้อมไป  
 น้อมไปในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม สิ่งที่ว่า กาย เวทนา จิต ธรรม นี้เราสร้างภาพได้ สิ่งนี้เรา  
 เทียบเคียงได้

แต่ถ้ามันเป็นความจริง มันไม่เป็นการสร้างภาพ ความจริงของกาย ความจริงของเวทนา  
 ความจริงของจิต ความจริงของธรรม มันเป็นความจริง เป็นอริยสัจ สิ่งที่เป็นอริยสัจมันเป็นความ  
 จริงเหนือจริงนะ ความจริงของเรา กาย เวทนา จิต ธรรม

เราดูหนังละครเราก็เห็น หนังละครเดี๋ยวนี้เขาใช้คอมพิวเตอร์ขึ้นมา เขายังสร้างความ  
 เหมือนได้ลึกได้ละเอียดอ่อนมาก แล้วเราเห็นภาพสภาวะแบบนั้น กาย เวทนา จิต ธรรม เราก็สร้าง  
 ภาพว่า เราเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม...มันเป็นความเห็นของกิเลสนะ ถ้ากิเลส ขณะที่  
 เราเป็นนักรบ เราซ้อมรบ เราก็หลอกตัวเองขึ้นหนึ่ง เวลาเราออกประพฤติปฏิบัติ ถ้ากิเลสค้นหา  
 ความทะยานอยากที่มันมีอำนาจเหนือเรา มันก็หลอกเราอีกขึ้นหนึ่ง ในการประพฤติปฏิบัติ สิ่ง  
 เป็นสิ่งที่ได้แย้ง สิ่งที่ทำให้เราล้มลุกคลุกคลาน มันเป็นกิเลสค้นหาของเราทั้งหมด

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “สภาวะธรรมนี้มีอยู่โดยดั้งเดิม” แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นผู้มาค้นคว้าเพราะสร้างสมบุญญาธิการขึ้นมา มันถึงเข้าถึงความละเอียดอ่อน ถึงโลกุตตรธรรมอันนี้ได้ แล้วตั้งนี้วางไว้ให้เราก้าวเดินนะ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติของเรา มันจะเป็นโลกุตตรธรรมขึ้นมา มันไม่เป็นสิ่งที่เราสร้างภาพขึ้นมา สภาวะที่ว่าสร้างภาพเหมือนกับสิ่งที่เป็นธรรมของโลกเขา

ธรรมของโลกนะ ธรรมของโลกเพราะเอาสิ่งนี้มาสร้างกัน เพราะสิ่งนี้เป็นสภาวะธรรม ถ้าใครมีสภาวะสิ่งนี้ เหมือนกับได้เป็นกรรมกร เหมือนกับได้สิ่งที่ว่า มีสิ่งที่เป็นเกียรติยศ เกียรติศักดิ์ของเขา นี่เป็นเรื่องของโลกทั้งหมดเลย ทำเพื่อโลก แล้วสิ่งทีเวลาประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม กาย เวทนา จิต ธรรม ก็สร้างภาพเป็นสัญญาอารมณ์ มันไม่เป็นสัจจะความจริง

ถ้ามันเป็นสัจจะความจริงนะ การเห็นกาย การเห็นกายนี้เป็นการเห็นกายจากตาของใจ มันจะไปเห็นกายยากมาก ในการประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์จะบอกมาให้ฟังดูที่กาย ให้เห็นอวัยวะสิ่งใดก็ได้ นั่นเห็นจากภายนอก สิ่งทีครูบาอาจารย์เห็นจากภายนอก เพราะครูบาอาจารย์ท่านเคยผ่านวิธีการมาไง ครูบาอาจารย์ท่านเคยรับนะ

นักรบเวลาออกรบ กองทัพจะเคลื่อนไป เคลื่อนไปจากไหนต้องมียานพาหนะ สิ่งทีเคลื่อนกองทัพนั้นเข้าไป ถ้ากองทัพเข้าไปถึงชัยภูมิทีจะรบกันนั้น ถนนเข้าไม่ได้เห็นไหม ต้องให้กำลังพลนั้นลงจากรถ จากพาหนะนั้น แล้วกำลังพลนั้นต้องรุกคืบหน้าไปเพื่อจะเข้าหาข้าศึก เพื่อจะทำลายข้าศึก ต้องต่อต้านข้าศึก จะโจมตีข้าศึก ทำลายกองทัพข้าศึกให้ถึงกับถอยไป หรือชนะ หรือแพ้กันในสงครามนั้น

การเห็นพิจารณาจากภายนอกก็เหมือนกัน เหมือนกับกองทัพทีจะต้องรบออกหาข้าศึกให้ขึ้นยานพาหนะไปก่อนก็ได้ เพราะเราจะเข้าหาสงครามนั้น นี่เหมือนกัน เวลาพิจารณาภายนอกพิจารณาสิ่งต่างๆ เราไปโรงพยาบาล เราไปสิ่งทีว่าเห็นคนเจ็บไข้ได้ป่วย มันมีความสด มีความสังเวช สิ่งนี้มันส่งต่อไง มันส่งต่อเหมือนกับกองทัพทีจะออกรบ มันต้องขึ้นยานพาหนะไปก่อน ขึ้นรถขึ้นราไปก่อน จนถึงที่สุด เพราะเรากำลังจะรบกับข้าศึก แต่ถ้ามันขึ้นยานพาหนะขึ้นไป มันอยู่ที่นี่ เรารบหรือยังล่ะ เรานั่งอยู่บนรถ แล้วรถขับเคลื่อนพาเราไป

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราพิจารณาจากภายนอก มันเจอสภาวะแบบนั้น มันเป็นเรื่องโลกๆ ก่อนไง มันเรื่องของโลกเพราะการประพฤติปฏิบัติมาจากโลกนี้ ถ้ามีอำนาจวาสนาก็ดูจากสิ่งนอก

เข้ามา มันก็จะหุดตัวเข้ามา มันสลด มันสังเวชนะ เราไปเห็นคนเจ็บคนป่วยสิ เห็นไหม เห็นแล้ว มันสลดสังเวช

เราถ้าเราเป็นอย่างนี้ เราจะมีความทุกข์ ถ้าเรามีบาดแผล มีความเจ็บอย่างนี้ พอคนเจ็บขนาดนี้ มันจะมีความเจ็บขนาดไหน นี่มันมีความสลดสังเวช ปัญญา มันจะใคร่ครวญเข้ามา มันก็ปล่อยวางๆ นี่เห็นกายภายนอกอย่างนี้ แต่ต้องทำซ้ำแล้วซ้ำเล่า จะต้องมีความขยันหมั่นเพียร มันต้องมีอำนาจวาสนา ถ้าไม่มีอำนาจวาสนา ถ้าสมาธิหรือวาสนาดี พิจารณาไปมันจะปล่อย มันจะเข้าใจ สัจจะความจริง มันจะมีความสุขนะ แต่ถ้าพิจารณาไปแล้วมันจืด มันชืด มันต่อต้าน มันไม่ต้องการ นี่คือกิเลสแล้ว กิเลสมันแสดงตัวแล้ว กิเลสมันทำให้เรารู้สึกคลุกคลานแล้ว กิเลสมันทำการประพฤติกปฏิบัติให้เราล้มลุกคลุกคลาน

แม้แต่เรื่องแค่เคลื่อนกองทัพนพพาหนะไปนี่ มันยังว่า น้ำมันรมมีไหม รถเรายางดีไหม ยางรั่วไหม รถเราไปได้ไหม นี่ก็เหมือนกัน ในการที่พิจารณาจากภายนอกขึ้นมา ถ้ามันพิจารณา กายเข้ามา ถ้ามันปล่อยวางขึ้นมา ยานพาหนะเราพร้อมที่เราจะขับเคลื่อนให้เราเข้าไปใกล้ข้าศึก แต่ถ้ายานพาหนะเราไม่ดี เหมือนกับวิบัติสสนาไป หรือการพิจารณาภายนอกไป มันไม่สลดไม่สังเวช เข้ามา มันเสื่อมได้ แม้แต่จะรบกับข้าศึก ขึ้นรถแล้วก็ยังไม่ได้เลย พอไปไม่ได้มันก็เสื่อม มันก็ถอย

สิ่งนี้มันถึงเป็นจากภายนอกเข้ามา แล้วถ้ามันพิจารณาภายนอกเข้ามาๆ ถ้าเรามีอำนาจวาสนา การกระทำของเราสืบต่อ เห็นไหม มันจะละเอียดอ่อนเข้ามาๆ มันปล่อยวางเข้ามา สิ่งที่สำคัญคือเราต้องหมั่นคราด หมั่นไถ หมั่นซ้ำ พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ให้จิตใจมันละเอียดอ่อน สิ่งทีละเอียดอ่อน เหมือนเราปั้นโอ่งปั้นไหที่ว่านี่ การปั้นโอ่งปั้นไหคือทำสัมมาสมาธิ มันจากเป็นภายนอกใช้ไหม

แต่ถ้ามันจรตนิสัย พิจารณาจากภายนอก มันก็เป็นสมณะเหมือนกัน สิ่งทีสมณะมันจะพิจารณาของมันเข้ามา แล้วมันจะละเอียดอ่อนเข้ามา เราทำเข้าไป การที่ธรรมมันจะเกิดนะ สภาวะธรรมมันเกิด มันมีเหตุมีผลของมัน การที่เราจะออกรบกับข้าศึก เราจะเห็นตัวข้าศึก เห็นตัวข้าศึกนะ เห็นทหารของข้าศึก เห็นการกระทำของข้าศึก การเคลื่อนทัพของข้าศึกเข้ามา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราพิจารณาเข้ามา จากภายนอกเข้ามา เป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา พอมันเห็น กายในมันจะเห็นข้าศึกใจ ถ้าเห็นกายใน ความเห็นข้าศึกเห็นไหม เราซ้อมรบมาตลอด เราฝึกฝนมา



ตลอด เราจะยิ่งแต่เป้าเทียมมาตลอด เรายิ่งแต่หุ่นฟางใจ หุ่นฟางที่เขาสร้างขึ้นมาให้แก่นักรบ ให้เป็นข้าศึก เรายิ่งแต่อย่างนั้น มันไม่สะท้อนหรือ ยิ่งเข้าไปมันก็โดนเป้า มันก็สภาวะแบบนั้น

แต่เราไปเจอข้าศึกนี้มันมีชีวิตนะ มันมีป็นนะ มันมีสิ่งต่างๆ ที่จะเข้ามาทำลายเรานะ นี่ก็เหมือนกัน พอเราเข้าไปเห็นกาย สัจจะความจริง พอเห็นสภาวะแบบนั้น มันจะสะท้อนใจมากไป เห็นไหม กาย เวทนา จิต ธรรม โดยวิปัสสนา ไม่ใช่วิธีการสร้างภาพ ไม่ใช่สัญญาอารมณ์ที่สร้างขึ้นมาสภาวะแบบนั้น ให้เห็นสภาวะแบบนั้นหรือ สิ่งนี้ สิ่งทีกลีสต์ค้นหาความทะยานอยากมัน สร้างสมขึ้นมาใจ มันจะไม่เห็นทีกลีสต์ตามความเป็นจริง

“ทุกข์เพราะมี” จะปล่อยวางขนาดไหน จะละเอียดอ่อนขนาดไหน ความมีอันนั้น สิ่งนี้ สำคัญมากนะ ในเมื่อกลีสต์ค้นหาความทะยานอยากอยู่นี้มันมี มันมีตัวตน มันมีสิ่งยึดมั่นถือมั่น มันมีอุปาทาน มันมีความเห็นของมันทั้งหมด แล้วเวลามันปล่อยวางเข้ามานะ มันหย่อนเข้ามา สิ่งนี้ มันชุกชอน มันอยู่ในหัวใจ สิ่งที่เป็นตัวตน สิ่งที่เป็นทีกลีสต์ค้นหาความทะยานอยาก มันจะชุกชอน อยู่ในหัวใจ เราก็อ่า สิ่งนี้ไม่มี เราปล่อยวาง เราว่าง

นั่นคือความเห็นผิด นั่นคือความเห็นของทีกลีสต์ค้นหาความทะยานอยาก เอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้แหละ แล้วก็ทำลายเรา ทำลายผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินะ

๑. ให้ผิดหนทางไป

๒. ทำให้เนิ่นช้า

ถ้าเรามีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ คอยย้อนกลับเข้ามา นี่ต้องทวนกระแส ต้องกลับเข้ามา พิสูจน์การกระทำของเรา สิ่งทีพิสูจน์การกระทำของเรา สิ่งนี้มันเป็นความผิดพลาด ถ้าเป็นความผิดพลาด ทำให้เราเสียเวลา

๑. ผิดหนทางออกไป

๒. ทำให้เนิ่นช้า

แต่ถ้าเราตรวจสอบของเราตลอดไป เราจะสร้างสมของเราขึ้นมา สิ่งทีสร้างสมขึ้นมา มันถึงเป็นจิตสัมมาสมาธิใจ มันถึงเป็นจิตตั้งมั่นใจ สิ่งทีจิตตั้งมั่น ย้อนไปดูกาย เวทนา จิต ธรรม แล้ว

เห็น กาย เวทนา จิต ธรรม โดยสัจจะ โดยความจริง โดยอริยสัจ ไม่ใช่เห็นกายโดยความเห็นของกิเลส ไม่ใช่เห็นจิตโดยความเห็นของกิเลส

เห็นจิต เห็นความรู้สึก เราปล่อยวาง เรามีความว่าง มันเป็นปรัชญา มันคุยกันเป็นประสาโลกนี้ ฆราวาสปฏิบัตินะ ไม่ใช่ธรรมะจินตนาการแบบโลกเขานะ นั่นเป็นธรรมะจินตนาการของโลกที่สร้างภาพกันขึ้นมา นี่มันสลดสังเวช

ศาสนาจะเจริญจะเสื่อม จะเสื่อมตรงนี้ไง เสื่อมตรงที่เข้าถึงสัจจะความจริง มันจะไปประกาศธรรมในหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นั้น ถ้ามันเข้าไม่ถึงความจริงนี้ มันจะเป็นจินตนาการของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นั้น ในการจินตนาการนั้น กิเลสมันจินตนาการ แล้วจินตนาการไป ความเห็นไป

สิ่งที่...เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ชนโค เขาโค” สิ่งที่เป็นเขาโคมันมี ๒ เขา ชนโคมันมีทั้งตัวนะ นี่ตัวมันชนนี่เป็นมหาศาลเลย

ในการประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่เข้าถึงจริงมันมีขนาดไหนละ สิ่งที่เข้าถึงจริงมันมีน้อย สิ่งที่มีน้อย นี่ธรรมะมันจะเรียวยแหลมตรงนี้ไง ตรงที่ผู้ที่เข้าถึงจริง ตรงที่จะมีผู้ชี้แนะจริง แล้วสิ่งที่เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันเป็นธรรมเหนือโลกนี้

สิ่งที่ธรรมเหนือโลกจะสื่อกับสมมุติได้อย่างไร? สิ่งที่เป็นสมมุติ เรานะ ถ้าเป็นตรรกะเป็นปรัชญา มันจะซึ่งใจเรามาก นี่สมมุติกับสมมุติมันเข้ากัน กิเลสกับกิเลสมันเข้ากันไง เวลาสื่อความหมายมาเป็นจินตมยปัญญา มันจะเข้าใจ มันจะพอใจ มันจะว่า “สิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม” นี่มันพอกพูนกิเลสให้มันยึดมันนะ แล้วไปปกปิดความมีใจ ปกปิดจิตที่มีต้นหาคความทะยานอยากอันนั้น มันปกปิดต้นหาคความทะยานอยากอันนั้น เพื่อจะไม่ให้ชำระมัน นี่อวิชา

สิ่งที่อวิชาในหัวใจของสัตว์โลก มันบิดเบือนใจของสัตว์โลก มันทำให้สัตว์โลกนี้หลงไป ในอำนาจของมันนะ อำนาจของมันมีอำนาจมาก ทั้งๆ ที่ว่ามันเป็นเรา เราจะฆ่ามันนะ เราจะทำลายอวิชาในหัวใจของเรา เราจะทำลายกิเลสต้นหาคความทะยานอยาก เราจะไม่ต้องการให้มันขับเคลื่อน ให้มันบังคับจิตนี้ให้เกิดตายๆ ในวัฏฏะนี้ สิ่งนี้เราจะไปทำลายมัน

มันกลับเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ขึ้นแต่แล้วบิดเบือนให้เราคล้อยตามมันไป ถ้าเราคล้อยตามมัน เราจะเดินตามมัน เดินตามกิเลสต้นหาคความทะยานอยาก

ประพฤติปฏิบัติเพื่อจะฆ่ามัน แต่มันสร้างเหตุการณ์ให้เราเดินตาม คล้อยตามมันไป เป็น  
จิตมยปัญญา แล้วสร้างสภาวะแบบนั้น นี่ถ้าถึงที่สุดเราได้ถูกคิด มันเสื่อมสภาวะ เราจะเศร้าใจ  
เราจะถอดคณะ แล้วเราจะเริ่มประพฤติปฏิบัติใหม่ถ้าเรามีอำนาจวาสนา

ถ้าเราไม่มีอำนาจวาสนา เราก็จะยอมจำนนกับมันไง จะยอมจำนนกับสิ่งนี้ เราจะก้าวเดิน  
ไปไม่ไหวอีกแล้ว เราประพฤติปฏิบัติมาพอสมควร เราประพฤติปฏิบัติมาจนถึงที่สุดขนาดนี้ เราจะไม่มี  
ความเป็นไปที่จะก้าวเดินต่อไป...มันไปยอมจำนนกับตรงโน้นไง นี่มันถึงว่าเป็นจริง เป็นนิสสัย  
เป็นอำนาจวาสนา

แต่ถ้าเรามีอำนาจวาสนานะ เราเป็นสาวกะ-สาวกผู้ได้ยินได้ฟัง ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติ  
ปฏิบัติมานะ ไม่มีองค์ไหนเลยที่ท่านจะซุบมือเปิบมานะ ท่านจะต้องใช้ความมุนานะ ความจริงใจ  
ความเพียรชอบ ถ้าเรามีความเพียรชอบ ความเพียรของเรามันจะเริ่มเข้าไปต่อต้านกับสิ่งนี้ไง ชัด  
เถลา

ดูอย่างพวกเป็นศิลปิน เขาจะทำงานของเขา เขาต้องมีอารมณ์ร่วม งานของเขาจะออกมา  
มันจะเป็นภาพที่สวยงาม เป็นสิ่งที่ว่า เป็นสมบัติของโลกที่เป็นสวยงาม ศิลปินที่มีชื่อเสียงนะ ผู้ที่  
ทำโดยหัวใจของเขา ขณะที่ศิลปินเขาทำงานของเขาอยู่ สังคมไม่ยอมรับหรือ ส่วนใหญ่แล้ว  
สังคมไม่ค่อยยอมรับ จนกว่าศิลปินนั้นจะหมดชีวิต หมดอายุขัยของเขาไป นี่ผลงานของเขา สังคม  
ถึงจะเห็นตามใจ เพราะอะไร เพราะศิลปินเขาต้องใช้ความรู้สึกร่วมของเขาออกมา มันเป็นการสร้าง  
ผลงานขึ้นมา แต่โลกมันหยาบกว่าใจ โลกคิดไม่ทันเขา แต่กว่าจะไปเห็นผลงานของเขา เขาก็ตาย  
ไปแล้ว นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อกิเลสมันอยู่ในหัวใจนะ กิเลสมันตัดหาความทะยานอยากมันต่อต้าน  
นะ นี่สิ่งที่ศิลปิน ศิลปินนี้มันเป็นเรื่องของกิเลสทั้งนั้นเลย

แต่กิเลสที่มันละเอียดอ่อนกว่าใจ ละเอียดอ่อนกว่ากิเลสที่หยาบๆ ของโลกเขามันหยาบ  
มันตามเขาไม่ทันใจ นี่วุฒิภาวะของใจเป็นสภาวะแบบนั้นนะ แต่ในเมื่อถ้าเราทำให้ความ  
ละเอียดอ่อนของเราเข้ามา จากจิตมยปัญญา มันมีอารมณ์ร่วม มันมีความรู้สึก มันมีความพอใจ  
ของโลกเขา นี่เป็นสิ่งที่ว่า เป็นเรื่องของโลก

แต่ถ้าเป็นภวานามยปัญญา สิ่งในโลกนี้คาดไม่ถึง สิ่งนี้เป็นไปไม่ได้ที่โลกเขามี เวลาองค์  
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้ ถึงว่า สุตมยปัญญา จิตมยปัญญา ภวานามยปัญญา ต้อง  
มีปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ปริยัตินะเรียนศึกษามาขนาดไหนก็ไม่รู้ เพราะเรียน เพราะเป็นการจำมา

เพราะเรียนมา เพราะก๊อปปี้เขามา เพราะเรียนมา เพราะไม่เคยเห็นสัจจะความจริงในหัวใจ สิ่งที่ยังเรียนมา นี่นักรบที่ฝึกซ้อมมาไม่เคยเจอเข้าศึก แล้วก็อ้างอิงว่าเป็นนักรบๆ ตลอดไป

แต่ถ้าในการปฏิบัติ มันต้องเปิดทาง สงครามไม่เกิดขึ้นบ่อยๆ หรือ สงคราม สิ่งที่เกิดขึ้นมันต้องมีความขัดแย้ง มันถึงเกิดสงครามนั้นขึ้นมา แต่ในเมื่อเราไม่เคยเกิดสงคราม เราจะเปลี่ยนว่าให้เป็นปริยัติทั้งหมด ให้มีการศึกษาทั้งหมด ให้การศึกษานี้เพื่อจรโลงศาสนาทั้งหมด เพราะมันไม่มีการเกิดสงคราม ไม่เคยเกิดสงครามมันถึงไม่มีปฏิเวธใจ

แต่ถ้ามันเกิดสงคราม ถ้าสงครามนั้นเกิด สงครามนี้เป็นการทำลายกัน ทำลายเพื่อเอาชนะ เอาแพ้กัน ในระหว่างเข้าศึกทั้งสองฝ่ายใช้ไหม แต่ในเมื่อกิเลสกับกรรมมันเกิดในหัวใจ สงครามมันเกิด มันเกิดตรงนี้ไง เกิดสัจจะความจริง เกิดขึ้นจากกรรมอันนั้น แล้วมันทำลายกิเลสในหัวใจของสัตว์โลกนั้น

ในการประพฤติปฏิบัติมันถึงต้องประพฤติปฏิบัติโดยสัจจะความจริงในการปฏิบัติ ไม่ใช่ก๊อปปี้ ไม่ใช่สิ่งที่ว่าสุดมขปัญญานในการศึกษาทางปริยัติมา แล้วสิ่งนั้นนะ ปริยัติแล้วปฏิเวธไม่มีถึงว่าศึกษามาขนาดไหน มันก็เป็นการศึกษามาเพื่อเป็นแนวทางเท่านั้น สิ่งทีแนวทาง แต่ในเมื่อสงครามไม่เกิด ไม่มีการภาคปฏิบัติใจ นี้ภาคปฏิบัติสำคัญตรงนี้ใจ ภาคปฏิบัติ

ปริยัติ ในการศึกษานะ ในสงครามโบราณ เขาใช้ดาบ ใช้สิ่งที่ว่าในยุคของดาบของธนู ในสงครามต่อมาก็มีปืนมีอะไร สงครามในปัจจุบันนี้เขาใช้กดปุ่มกันนะ สิ่งทีกดปุ่ม สงครามมันพัฒนาขึ้นมาสภาวะแบบทางวิทยาศาสตร์

นี่ก็เหมือนกัน กิเลสที่มันละเอียดอ่อนละ กิเลสที่มันหยาบละ สิ่งทีกิเลสละเอียดอ่อน-กิเลสหยาบ ขณะที่มันพิจารณาตัวตนนะ พิจารณาภายนอกไหน พิจารณาความเป็นไปของจิตขนาดไหน มันปล่อยวางนะ สักกายทิฎฐิ ความเป็นไปของมันนะ ตัวตนของจิต ของความยึดมั่นถือมั่น ความเห็นผิดของใจมันจะปล่อยออกมา ปล่อยขนาดไหนก็แล้วแต่ เราต้องซ้าแล้วซ้าเล่า

สงครามในการต่อสู้กัน กิเลสตัดหาความทะยานอยากมันไม่ยอมใครหรือ ในเมื่อสงครามมันเกิดขึ้น เข้าศึกเขารวมพลขึ้นมา เขาพ่ายแพ้ขนาดไหน เขาถอยไปแล้วเขารวมพลขึ้นมาได้ เขาก็ได้แย่งขึ้นมาได้ สงครามเกิดตลอด จะไม่มีสันติภาพ ถ้าไม่มีการเซ็นสัญญาสันติภาพใจ ในเมื่อการกระทำขนาดไหน ขณะที่จิตมันจะปล่อยวางขนาดไหน จิตที่มันมีตัวตนขนาดไหนก็

แล้วแต่...ความว่างๆ สิ่งที่เป็นความว่างนี้เป็นสภาวะธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นิพพานคือความว่าง...ความว่างนี้เป็นอจินไตย

ในอจินไตย ๔ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในพระไตรปิฎกเห็นใหม่ พุทธวิสัย ธรรมดา โลก นี่สิ่งที่เป็นอจินไตย นี้อจินไตย ความว่างขนาดไหนก็เป็นอจินไตย

ถึงว่าเป็นความว่าง นิพพานเป็นความว่าง ว่าง...ถ้าว่างโดยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องมีสงคราม ต้องมีสันติภาพ ถ้ามีสันติภาพเกิดขึ้นมาระหว่างสงครามขั้นกับ สงครามจิต สงครามกิเลสเกิดขึ้นมาขนาดไหน สันติภาพจะเกิดขึ้นมาต่อเมื่อขณะจิตที่มันแปรสภาพไป ถ้าขณะจิตที่มันไม่แปรสภาพ ขณะจิตที่มันไม่มีการทำสัญญาสันติภาพกัน มันจะเป็น ธรรมไปไม่ได้ มันจะเป็นธรรมไปได้ต่อเมื่อมันมีสันติภาพขึ้นมาในหัวใจนั้น

ในเมื่อขณะจิตที่มันพลิกขึ้นมา เป็น โสดาบัน สกิทา อนาคา ขึ้นมา เป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา มันก็มีตลอดไปเห็นใหม่ สิ่งที่อยู่ที่เป็นทำสัญญาสันติภาพ สิ่งที่ทำสงครามกัน จนฝ่ายกิเลสตัดหา ความทะยานอยากมันยอมจำนน มันยอมจำนนต่อเมื่อกองทัพธรรมเข้าไปทำลายมัน กองทัพธรรม

กายเป็นเรา จิตเป็นเรา ทุกอย่างเป็นเรา สิ่งที่เป็นเรา สิ่งที่เป็นเราเพราะความยึดมั่นถือมั่น ของกิเลส ในเมื่อกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันมีอยู่ในหัวใจนั้น ความว่างนี้ก็มิใช่สิ่งที่เป็นเชื้อไข ของมันอยู่มาอยู่กับภายในหัวใจนั้น ถ้าในหัวใจนั้นมันมีความเชื่อไขของมัน มันก็ยึดมั่นถือมั่นของมัน โดยธรรมชาติของมัน สิ่งที่ธรรมชาติ ยึดความยึดมั่นถือมั่นของมัน มันก็ต้องยึดของมันโดย สัจจะความจริงของมัน

แต่ในเมื่อเราพิจารณาของเราขึ้นมา เพราะจิตมันมี เพราะเราทำให้จิตนี้มันว่างขึ้นมา ทำให้ จิตนี้เป็นสัมมาสมาธิขึ้นมา แล้วมันเป็นสิ่งที่ว่า มันเป็นความว่างโดยอิสระของมัน อิสระคือ มัชฌิมาปฏิบัติ มัชฌิมาเกิดขึ้นมา กิเลสมันยุบยอบตัวลงขึ้นมา เราวิปัสสนามันไป มันแปรสภาพ ขนาดไหน เราใคร่ครวญมันไป ใคร่ครวญมันไป สิ่งนี้ไปทำเชื้อไข ไปทำลายตรงนั้นไป

ถ้าทำลายตรงนั้น เห็นใหม่ “กองทัพธรรม” กองทัพที่เกิดภาคปฏิบัติ กองทัพที่เกิดการ สัมผัสกัน กองทัพที่เกิดการทำลายกัน สิ่งที่ทำลายกัน นี่ทำลาย ขณะจิตที่มันพลิกขึ้นไป นี่มัน เปรียบเทียบเหมือนกับการทำสัญญาใจ การเซ็นสัญญากัน กิเลสยอมแพ้อะไร จิตขณะที่พลิกมันมี สภาวะแบบนั้นตลอดไป

แต่มันมีไปตลอดนะ ความมีของมัน มันละเอียดอ่อนมากนะ โสดาบัน สกิทา อนาคา มันจะละเอียดอ่อนของมันเข้าไป สิ่งที่มีอยู่ ถ้าเราเข้าใจว่ามันหมดแล้วนะ สิ่งที่ว่าหมดแล้ว มันจะเกิดการแสดงตัวของมันขึ้นมา ถ้ามันเกิดแสดงตัวของมันขึ้นมา มันจะเป็นไปโดยอำนาจของกิเลส มันมีความเฉา มันมีความเศร้าหมอง มันมีความทุกข์อันละเอียดไป

สิ่งที่มีหยาบๆ มันก็ให้ผลเป็นความหยาบๆ นะ ขณะที่ความว่างนี้ มันถึงน่าสลดสังเวชนะ ขณะที่ว่า การขับเคลื่อนของอวิชชา ของกิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันทำให้ไม่ให้เกิดตายตลอดไปก็ไม่มีใครเคยเห็นมัน ขณะที่เราพลิกจิตที่มันทำสัญญาสันติภาพ เพราะโดนกองทัพธรรมเข้าไปทำลายมันขนาดไหนแล้วแต่ นี่มันละเอียดอ่อน ละเอียดอ่อนเข้ามา มันปล่อยวาง นี่ทุกข์อันละเอียดมันมีตลอดไป

นี่ทำไมมองไม่เห็น ทำไมไปคิดมัน ทำไมไปยอมจำนนกับมันล่ะ แม้แต่แค่ทำสัญญาสันติภาพแค่หนสองหน ทำไมไปว่าสิ่งนี้เป็นวิมุตติละ สิ่งนี้เป็นสันติภาพแน่นอนล่ะ มันยังเกิดยังตายอยู่นะ ทั้งๆ ที่เราประพฤติปฏิบัตินี้มันยังมีเศษส่วน มันยังมีความรู้สึก

ในเมื่อกองทัพของเขา ในเมื่อมันมีสถานที่ยึดมั่นของเขา เขายังมีที่ยืนอยู่นะ เขายังมีสถานที่ เขายังสะสมกำลังพลของเขาได้ ในเมื่อกิเลสตัดหาความทะยานอยาก อวิชชามันยังมีพื้นที่ ยืนในหัวใจนั้น มีที่ยืนในจิตนั้น มันยังขับเคลื่อนจิตนี้เกิดได้ ขับเคลื่อนให้จิตนี้เกิดตายได้ ถ้าขับเคลื่อนให้จิตนี้เกิดตายได้ เราจะเวียนไปในวัฏฏะ เราไม่พ้นจากวัฏฏะไปได้ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไม่สมบูรณ์ไฉน

แต่มันเป็นอำนาจวาสนาของใจ ถ้าใจของเรามีอำนาจวาสนาขนาดนี้ เราก็ได้ขนาดนี้ ถ้าเรามีอำนาจวาสนาของเราขึ้นมาละ อำนาจวาสนานี้เกิดมาแต่สิ่งที่เราสะสมมา แต่ขณะที่ประพฤติปฏิบัติปัจจุบันนี้ อำนาจวาสนาเกิดเดี๋ยวนี้ อำนาจวาสนาเกิดจากความใคร่ครวญของเรา อำนาจวาสนา อำนาจวาสนาเกิดจากสติ เกิดจากความยิ่งอุกคิธ เกิดจากการตั้งปัญหาถามตัวเอง เกิดจากการค้นคว้า เกิดจากการทวนกระแส เกิดจากการใคร่ครวญใจของตัว นี่คือนานของพระปฏิบัติไฉน

พระปฏิบัติ งานภายนอกนั้นเป็นงานปัจจัยเครื่องอาศัย สิ่งที่เครื่องอาศัยนี้เป็นวัตรปฏิบัติจากหยาบๆ นะ ข้อวัตรปฏิบัติจากหยาบๆ เพื่อเป็นการพิสูจน์ใจกันใจว่าใจนี้มันลงกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไหม ลงกับความเป็นไปของปฏิบัติเครื่องดำเนิน ถ้าเราไปปฏิบัติเครื่องดำเนิน มันเหมือนกับว่าสิ่งนี้มันเข้าไปกับกระแสโลกไฉน

กระแสเงินตราของโลก การโอนเงินตราของโลก โอนไปทั่วโลก โอนไปขนาดไหนก็ได้ นี่เพราะสิ่งนี้มันเป็นเงินบริสุทธิ์ มันโอนไปได้ทั่วโลกเลย มันจะโอนไปที่ไหนประเทศไหนก็ได้ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเข้าไปกับปฏิปทาเครื่องดำเนินขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สภาพของใจ มันจะโอนเข้าไปในธรรมไม่ว่า มันจะโอนเข้าไปในจิตใจอ่อน จิตใจควรแก่การงาน จิตใจควรแก่การที่จะเป็นธรรมขึ้นมา สิ่งที่จะเป็นธรรมขึ้นมา มันจะโอนเข้ามาถึงกระแสธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเท่านั้น วางทฤษฎี วางธรรมเป็นธรรมและวินัยไว้เป็นศาสดาของเรา แล้วถ้าเราประพฤติปฏิบัติเข้าไปตามธรรมวินัย คือตามปฏิปทาเครื่องดำเนินนั้น ถ้าเราประพฤติปฏิบัติตามปฏิปทาเครื่องดำเนินนั้น นี่จิตใจเราควรแก่การงาน เราจะโอนเข้าไปสู่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ โอนเข้าไปสู่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมวินัยนี้เป็นศาสดาของเรา แต่ในเมื่อปฏิบัติ โอนเข้าไปมันก็เป็นธรรมของเรา

เขาโอนเงินกัน บัญชีของเขาจะบกพร่อง แล้วตัวเลขจะไปเกิดในบัญชีของผู้อื่นที่เราโอนไป แต่นี่เราโอนเข้าไปสู่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ธรรมจะเกิดกับใจเรา นี่มันธรรมเกิดจากใจเรา เพราะเป็น

๑. สัมมาสมาธิเกิดจากใจเรา โสคาปัตติมรรค โสคาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามีผล เกิดจากใจของเรา

เราเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เราเป็นนักรบ เราเป็นผู้ที่ทำสงคราม เราเป็นคนที่เขินสันติภาพเอง เพราะจิตดวงนี้เป็นผู้รับรู้ทั้งหมดนะ มันเป็นปัจจัยตั้ง มันจะเป็นปัจจัยตั้งรู้จากใจดวงนั้น

เราประพฤติปฏิบัติขนาดไหน ต้องหาครูบาอาจารย์รับรอง ต้องหาผู้ที่การันตีของเรา...นี่มันเป็นไปได้หรือไม่ได้หรอก เห็นไหม เวลาเขาเกิดสงครามกัน เขาจะให้ประเทศไหนช่วยเหลือกัน เขาพยายามช่วยเหลือกัน เขาพยายามส่งเสริมกัน แต่เวลาเกิดสงครามขึ้น เขายึดประเทศไหนล่ะ เขายึดประเทศคู่สงครามนั้นล่ะ เขาไปยึดตรงนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อมันเป็นหัวใจของเรา มันเป็นกิเลสของเรา มันเป็นสภาวธรรมของเราที่เราสร้างสมขึ้นมา เรามีสภาวะของใจ เราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมวินัย สิ่งที่เป็นธรรมวินัยนี้ไม่มีสิ่งที่สืบทอดได้ ไม่มีสิ่งสืบทอด หมายถึงว่าเราไม่ทำความเข้าใจในความละเอียดอ่อนนั้นได้

ในเมื่อมีครูมีอาจารย์ อธิบายธรรมไป อธิบายให้เราเข้าใจสภาวะแบบนั้นขึ้นมา นี่ครูบาอาจารย์ชั้นนำตรงนั้น ครูบาอาจารย์องค์ไหนก็แล้วแต่ ถ้าชี้หน้าผิจากธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่นคือครูบาอาจารย์ที่โง่ คือครูบาอาจารย์ที่ไม่เข้าใจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม เอาทิฏฐิ เอาความเห็นของตัวเอง อ้างอิงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ เพื่อแสวงหาความยอมรับของสัทธาวิหาริก เห็นไหม สิ่งนั้นไม่เป็นธรรม

สิ่งที่เป็นธรรมต้องเป็นธรรมเหมือนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่ขัดแย้งกับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะไม่มีความขัดแย้งกับธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้มาแล้ว กับไม่ขัดแย้งกับธรรมของครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมจริง ที่เป็นธรรมจริงจะไม่มี ความขัดแย้งกัน นี่จะเป็นธรรมสักจะความจริงใจ นี่สภาวะธรรมจะไม่ขัดแย้งกันเลย

แต่ถ้าสภาวะธรรมที่ครูบาอาจารย์ที่ไม่รู้จริงจะมีความขัดแย้งไป ถ้ามีความขัดแย้งนะ เราฟังแล้วเราต้องใคร่ครวญ นี่ในกาลามสูตรนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขนาดที่ว่า “ไม่ให้เชื่อ แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้แนะเลย” ให้เราประพฤติปฏิบัติ ให้เราพิสูจน์ใจ นี่เหมือนกัน เราพิสูจน์ เราประพฤติปฏิบัติ เราเป็นนักรบ เรารบกับกิเลสตัณหาความทะยานอยากของตัวเองนะ เขารบกัน เขามีการส่งเสริมกัน เขามีสิ่งที่เป็นการเกื้อกูลกันได้

แต่ในการประพฤติปฏิบัติของเรา เราอาศัยปัจจัย ๔ อาศัยของญาติโยมเขา เราอาศัยปัจจัย ๔ เพื่อดำรงชีวิตของเราเท่านั้น ดำรงชีวิตไป สิ่งทีกกิเลสตัณหาความทะยานอยากอยู่ในจิต ขับเคลื่อนจิตไปในทุกอนู ทุกวินาที ทุกการเคลื่อนไหว แล้วเราดำรงชีวิตขึ้นมาเพื่อจะเข้ามาทำลาย ทำลายกับอวิชชา ทำลายกับความเห็นจากภายใน นี่สิ่งนี้ต่างหากสำคัญมากนะ

ชีวิตสืบทอดนี้ลมหายใจเท่านั้น ละเอียดอ่อนมาก หายใจเข้าแล้วไม่หายใจออก ตายกันหมด ถ้าตายแล้ว สภาวะความเป็นจริง สิ่งที่ได้ผล แคนั้นแหละ คนตายแล้วก็มีเท่านั้น อาหารดาบส อุทกดาบส ตายไปแล้ว เป็นอาจารย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านยังไม่ไปโปรดเลย เพราะอะไร



เพราะขณะที่ว่าตายแล้ว มันเกิดใหม่ มันได้สถานะใหม่ ไปเกิดเป็นอินทร์ เป็นพรหม เกิดเป็นสถานะต่างๆ เขาไปเกิดแล้ว ถ้าไปเกิดแล้ว ถ้าเขามีศรัทธามีความเชื่อ เขาจะมาฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเองหรือก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกาศธรรมตลอดเวลา เขาจะลงมาทำได้ แต่ในเมื่อเขาเกิดใหม่ เขาเกิดสถานะนั้น นี้อคติชาติใจ อคติชาติระลึกชาติได้ใหม่ อคติชาติความสืบทอดได้ใหม่

มันเมื่อเราตายไป เราจะหมดโอกาส แต่ถ้าเรายังมีชีวิตอยู่ขณะนี้ สิ่งที่มีมันเป็นความผิดพลาด ความผิดพลาดเพราะเราเดินทางผิด ถ้าเราเดินทางผิด เราควรจะแก้ไขตรงนี้ไง เพราะสิ่งต่างๆ โลกนี้ แก้วแหวนเงินทอง นี่สิ่งที่มี มีจากภายนอก โลกเขามีกัน เขาขาดแคลนกัน นั่นเป็นเรื่องของโลกนะ ถ้าเราตื่นเดินไปกับแก้วแหวนเงินทอง เหมือนเพชรเหมือนทอง ทองคำนี้ไม่รู้เท่าไร แล้วเราไปเซ็นสภาวะอย่างนั้นมาเป็นโซ่เป็นตรวนผูกคอเราทำไม

แต่ถ้าเราย้อนกลับมาถึงความรู้สึกของเรา อันนี้มีคุณประโยชน์มาก

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าละเอียดอ่อนอย่างนี้ ละเอียดอ่อนเพราะมันอยู่จากภายในใจ สิ่งที่เขาขาดแคลน สิ่งที่เป็นไปของโลกนั้นนะ ให้มันเป็นเรื่องของเขา เราต้องดูใจของเรา แล้วเราประพฤติปฏิบัตินะ ต้องค้นคว้าเข้ามา

มันมี มันมีอยู่จากภายใน แล้วมันก็ส่งออก แล้วมันก็ยึดมันถือมัน แล้วมันก็สร้างสถานการณ์ แล้วมันก็สร้างความเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของมันทั้งหมด แล้วถ้ามันประพฤติปฏิบัติเข้ามา ถ้าบอกว่าสิ่งนี้ว่าง สิ่งนี้ไม่มี นั่นเป็นความเห็นผิดนะ

สิ่งนี้มันไม่มีไม่ได้ มันมีความรู้สึก ในเมื่อมันจะทุกข์ละเอียดขนาดไหน มันจะปล่อยวางขนาดไหน มันจะละเอียดอ่อนขนาดไหน มันต้องมีผู้รู้ ผู้รู้ผู้ฟังเข้าใจนี้มันมีตลอดไป ถ้าเราตามเข้ามาถึงสภาวะแบบนี้ เห็นไหมสิ่งที่มันรับรู้ ถ้ามันปิดบังตัวมันเอง เราจะไม่เห็นสภาวะของมัน

แต่ถ้าเราจับได้ เรามีอำนาจาสนา การค้นคว้า การพิสูจน์ตัวเอง การตั้งคำถาม การย้อนกลับ การทวนกระแส มันจะจับกามราคะ สิ่งกามราคะ จับกามราคะ อย่างความละเอียดอ่อน มันจะปล่อยทั้งหมด ปล่อยสภาวะแบบนั้น ถ้าปัญญาเราใคร่ครวญนะ ถ้าเป็นกองทัพ กองทัพที่มหาสติ-มหาปัญญาเข้าไปทำลายกัน มันจะปล่อยวางเข้าไปทั้งหมด พอมันปล่อยวางทั้งหมด มันก็ละเอียดอ่อนเข้าไป มันก็มี มีทั้งนั้น

อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญฺญาณํ นี้มันเป็นตอของจิต ถ้าเป็นตอของจิตนะ นี้รู้สภาวะหมด โลกนี้ว่างหมด ไม่มีเลย ความว่าง ว่างทั้งหมด ว่างหมด แล้วใครรู้ว่า เป็นความว่าง ละ

ถ้ามันยังมีอยู่ มันมีความรู้สึก

“จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส” จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอนุสัย นี้ใญ่ อนุสัย อุปกิเลสนี้มันจะตามกระแส มันเหมือนกับพลังงานไฟฟ้า พลังงานนี้มันเคลื่อนไป มันมีสิ่ง ที่ว่ามีพลังงานตามไปด้วย ก็คือว่าพลังงานไฟฟ้า มันมีพลังงานของมัน ความร้อนของมัน นี้พลังงาน ของมัน

จิตก็เหมือนกัน จิตนี้เวลาถ้ามันมีอวิชชาอยู่ การเคลื่อนไปขนาดไหน อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญฺญาณํ มันเคลื่อนของมันออกไป ถ้าเราย้อนกลับขึ้นไป นี้มันมีอรหัตตมรรค อรหัตตมรรคละเอียดอ่อนมหาศาลเลย นี้มรรคอันนี้สำคัญมาก อาสวักขยญาณขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด อาสวักขยญาณคือปัญญาอันละเอียดอ่อนของใจดวงนี้ประเสริฐ ที่สุด

นี่สิ่งที่มี “ทุกข์เพราะมี” มีแน่นอน แล้วทุกข์มาก ถ้ามันไม่เศร้าหมองไม่ส่องใส เราจะไม่ เห็นมัน แต่ถ้าเรามันเศร้าหมองมันส่องใส แล้วเราย้อนกลับเข้าไปจับตรงนี้ได้เห็นไหม มันมีทั้งนั้น แหละ แล้วเราทำลายสิ่งที่ทำลายทั้งหมด มันหมดคนะ สิ่งที่มีนี้หมดไป เราจะบอกว่าไม่มีไม่ได้ นิพพานมี ความว่างมี แต่มันมีแบบสะอาดบริสุทธิ์ไง เพราะมันหมดจากกิเลส มันหมดจากความ ยึดมันถือมัน มันหมดจากอวิชชา

สิ่งที่วิชชานี้ทำความสะอาดจนหมดจากใจ

เกิดจากอะไรล่ะ? เกิดจากมรรคญาณ เกิดจากธรรมของเรา เกิดจากการประพฤติปฏิบัติของ เราโดยความถูกต้องและชอบธรรม ถ้าความถูกต้องและชอบธรรม มันจะเห็นเป็นจังหวะเห็นจะ โคน เห็นการกระทำของจิตที่มันหยาบ-ละเอียด-ละเอียดสุด จนสุดละเอียดอ่อนขนาดไหน นี้ ปัญญาญาณมันจะเข้าไปทำลายกัน ถ้าปัญญาญาณมันเข้าไปทำลายกันอย่างนี้ นี้การประพฤติ ปฏิบัติโดยความถูกต้องไง แล้วมันหมดสิ้น หมดสิ้นกระบวนการของ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา

แต่มันมีอยู่ไง ถ้าบอกว่าไม่มี นั่นเป็นการคิด...จิตนี้ไม่มี มรรคผลนี้ไม่มี ว่างหมด...นั่นก็คิด ถ้าบอกว่ามี มีก็เป็นอัตตะ เป็นอัตตา-อนัตตา เห็นใหม่ สิ่งที่เป็นอัตตาก็ผิด เพราะอัตตาเป็นตัวตน ต้องทำลายตัวตน ทำลายอัตตา ทำลายความเห็นทั้งหมด อนัตตาคือความเคลื่อนออกไปของมัน สิ่งที่เป็นความเคลื่อนไป อนัตตาไม่มีหรือ? มันก็มีของมัน สิ่งที่มีนี้ สิ่งนี้มันเป็นการย่อยสลาย การทำลายกัน เป็นสงครามไง เป็นกองทัพ เป็นระหว่างกองทัพ ทักษาย ทักษองหน้า กองกลาง กองหน้า-กองหลัง นี่กองทัพบุกเข้าไปทำลายกัน นี่คือการที่ว่าเป็นอนัตตา

แต่เราทำลายขนาดไหนแล้ว ทำลายถึงที่สุด มันหมด นี่ปล่อยวางเข้ามา อย่างนี้หมด อย่างนี้ทำลายกัน พอทำลายกันถึงที่สุด นี่หมดสิ้นกระบวนการของการประพฤติปฏิบัติ จิตมีใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสธรรมตั้งแต่โคนต้นโพธิ์ ตั้งแต่วันวิสาขบูชา มา ๔๕ ปีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เทศนาว่าการอยู่นั้น อะไรเป็นคนแสดงออก ในเมื่อธรรมของพระอรหันต์มีสิ่งนี้เป็นเครื่องแสดงออก การแสดงออกอันนั้น การแสดงออกจากรวมโดยบริสุทธิผุ่ ผ่องใส นี่ธรรมที่บริสุทธิ ธรรมของครูบาอาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิญาณตนกับปัญจวัคคีย์ว่า “เป็นพระอรหันต์” สิ่งที่เป็นอวิชาในหัวใจไม่มีเลย หมดสิ้นกระบวนการของความยึดมั่นถือมั่น หมดสิ้นกระบวนการการเห็นผิด หมดสิ้นกระบวนการของอวิชาที่มันจะหลอกลวงได้ แต่การแสดงธรรมออกมาอย่างนั้น แสดงออกธรรมมาเพื่อประโยชน์ของโลกเท่านั้น

สิ่งที่เป็นความลึกลับมหัศจรรย์ สิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่พยากรณ์อีกมหาศาลเลย เพราะรู้แจ้งโลกนอก-โลกในใจ สิ่งที่อยู่แจ้งโลกนอก-โลกใน นี่มันทำลายกระบวนการจนถึงไม่มี ทำลายกระบวนการทั้งหมด

ถึงบอกว่า “ทุกข์เพราะมี” สิ่งที่มีนี้ให้ค้นคว้ากันเรื่องที่มีในหัวใจ เราค้นสิ่งที่มี แล้วทำลายมันตามสภาวะ สภาวะของผู้ที่มีอำนาจาสนา สภาวะของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ มันมีสภาวะของมันนะ สภาวะคือจริต คือนิสัย

ฟังสิ กาย เวทนา จิต ธรรม นี่ แล้วแต่เราจะพิจารณาตรงไหนก็ได้ แล้วแต่อำนาจาสนา เราอย่าไปยึดว่าเราจะต้องพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ครูบาอาจารย์บางองค์พิจารณากายๆ ตลอดไป ครูบาอาจารย์บางองค์พิจารณาจิต เสร็จแล้วจนเบื่อหน่ายจนถึงที่สุดแล้ว มันก็พิจารณาจิต พิจารณา

จิตจนเบื่อหน่าย มันจะไปพิจารณาอาการ เป็นปัจจัยการของจิต นี่มันทำลายเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

สิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่ว่า มันเป็นปัจจุบันธรรมใจ สิ่งที่เกิดขึ้นมันต้องเป็นปัจจุบันธรรม สิ่งปัจจุบัน ปัจจุบันที่ว่าวินาทีหรือการเคลื่อนไปของความเป็นไปไม่มีเลย ขณะที่ประพฤติกปฏิบัติมันจะเห็นจิตว่าการขับเคลื่อนของจิตมันไวขนาดไหน คุณติ เวลามันพุ่งข้ามมันคิดไปนี่มันจะพุ่งออกไปข้างนอกหมดเลย ถ้าเราเอาสิ่งที่เคลื่อนที่ที่เร็วที่สุดมาจับยังไว้ให้มันหยุดนิ่งให้ได้ แล้วตั้งมันขึ้นมาให้ได้ นี่แล้วเวลามันทำงานกัน เห็นปัจจัยการที่ทำงานกัน มันจะเห็นความเป็นไปของมันนะ เห็นความเคลื่อนไปของจิต เห็นอาสวะของจิต

สิ่งที่เคลื่อนที่ที่เร็วที่สุด แล้วเรายับยั้งได้ ๑ สิ่ง ปัญญา มันหมุนออกไปเป็นอัสวักขยญาณ กลับมาทำลายจิต กลับมาทำลายจนกว่ามันหมดใจ มันหมดจากอวิชชา มันหมดจากความหลงผิดใจ อวิชชาคือความไม่รู้ตัวตนของมัน อวิชชาใจ วิชชา คือวิชชาจากธรรมจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ธรรมที่ว่าทำลายกัน เสร็จแล้วพอมันปล่อยแล้ว ไม่ใช่ใดๆ ทั้งสิ้น มันเป็นถึงที่สุดของการประพฤติกปฏิบัติ มันเป็นถึงที่สุดว่า หมดสิ้นจากอวิชชา มันถึงเป็นความสุขโดยสมบูรณ์ เอวัง